

SAK 44/18 Høring av forslag til felles regionalt handlingsprogram 2019-2020 - "Smart samhandling i Buskerud" for Regional plan for verdiskaping og næringsutvikling 2015-2020 og Regional plan for kunnskapssamfunnet 2016-2020

Saksopplysning

Buskerud fylkeskommune har sendt på høyring forslag til felles regionalt handlingsprogram 2019-2020 - "Smart samhandling i Buskerud" for Regional plan for verdiskaping og næringsutvikling 2015-2020 og Regional plan for kunnskapssamfunnet 2016-2020. Høyringsfrist 23.oktober 2018.

Når det gjeld eventuelle tiltak som er ynskjeleg å få med i planen er næringsmedarbeidarane i Hallingdal utfordra til å koma med innspel, med bakgrunn i møte 2.10.2018. Ut frå dette kan det vera aktuelt å avvente å gje endeleg uttale til nærare høyringsfristen.

Partnerskap er valt som styringsform for oppfølging av dei to regionale planane; [Regional plan for verdiskaping og næringsutvikling 2015-2020](#) og [Regional plan for kunnskapssamfunnet 2016-2020](#).

Handlingsprogrammene til dei to regionale planane rullast for andre gong og skal gjelde ut planperioden. Partnerstyret vedtok at det skal vera eit felles handlingsprogram for dei to regionale planane. Handlingsprogrammet «Smart samhandling i Buskerud» prøver å sjå samhengane mellom opplæring og kvalifisering og sysselsetting i arbeidslivet. Målet med dei regionale planane er auka verdiskaping og sysselsetting, ei tilpassing mellom tilbod av og etterspørsel etter kompetanse og eit høgare utdanningsnivå i befolkninga.

Fylkesutvalet vedtok i møte 5. september 2018, sak PS 53/18, å sende forslag på høyring.

Utdrag saksutgreiing til fylkesutvalet

Partnerskap defineres som «et bindende samarbeid mellom uavhengige aktører i et fremforhandlet interessefellesskap». En sentral side ved styringsformen er at alle deltakerne må bringe med seg ressurser inn i arbeidet. Partnerskapet er et bindende samarbeid med forpliktelser for alle partnerne. Forpliktelse vil i denne sammenhengen bety deltakelse i partnerstyrets arbeid på strategisk nivå, og gjennomføring av definerte tiltak i handlingsplanen på operasjonelt nivå. Det understrekes at det er partnerne selv som definerer de tiltak de står ansvarlige for å gjennomføre. Tiltak som omfatter samhandling mellom flere partnere skal være avklart med alle involverte før dette medfører en forpliktelse til gjennomføring for den enkelte partner. (kilde: Partnerskapsavtalen)

Handlingsprogrammets forslag til fordeling av ansvar for planens delområder/tema

Fordelingen av ansvarsområder på kjerneaktørene er del av den kommende gjennomføringen. Ledelse av verdiskapingsteam fortsetter som før, men ansvarlige parter vil få en tydeligere rolle i gjennomføring av delområdet. Rollen til fylkeskommunen er planarbeidet og ledelse og koordinering av oppfølgingsarbeidet, og som regional utviklingsaktør. Fylkeskommunen er også en formell part i arbeidet i kraft av sin vedtaksrolle. I oppfølging av planen er fylkeskommunen likeverdig aktør i partnerskapet, med ansvar for de tiltak som fremgår av handlingsprogrammet.

Kommunene/regionene som kjerneaktør i planarbeidet har ikke vært tildelt delansvar for tema

Tidligere i planperioden. Fra og med 2018 er det Buskerud næringshage (SIVA næringshage) som leder verdiskapingsteamet på dette området. Kommunene legger rammebetingelser og gjennomfører tiltak innenfor planens virkeområde. Kommunene er forpliktet av planens vedtak. Forslaget, i kraft av føringer og tiltak, forplikter kommunene. Av forslaget til handlingsprogram foreslås det derfor at kommunene tar ansvar for tema 3:

Vertskapsattraktivitet. Innovasjon Norge er foreslått som ansvarlig partner på 5 Klynger og nettverk og Buskerud fylkeskommune på det nye tema 8 Helsefremmende læring. Øvrige aktører har hatt ledelsen av verdiskapingsteam helt fra starten (2015), og fortsetter dette arbeidet. En videre forankring av det regionale handlingsprogrammet tilhører fylkeskommunens ledelse og organisering. Hvordan det operative arbeidet med koordinering og fordeling av delansvar på kjerneaktørene gjennomføres, er en del av fylkeskommunens oppgave og vil håndteres i den videre prosessen.

Forslag til gjennomføring av regionalt handlingsprogram

Med et felles regionalt handlingsprogram for to regionale planer, er det en omfattende gjennomføring som foreslås. Forslaget er å anse som et grunnlag for den hovedansvarlige til å gå i dialog med de partene som skal samhandle om tiltak. Selv om alle regionene er representert i verdiskapingsteam, har ikke alle kommunene vært direkte involvert i arbeidet med tiltaksgenerering. Gjennomføringen som forslaget legger opp til, gir kommunene (og regionene) en sentral rolle i de fleste tema. En koordinering av kommunenes rolle i gjennomføring av planen løses best ved at dette er forankret i kommunene. Dette gjelder også for de øvrige kjerneaktørene. Hovedhensikten med en høringen er å sikre forankring, avklaring av forpliktelse og ansvar for aktørene. Som fremdriften viser, har partnerskapet behandlet både utkast og forslag, og partnerne har sjekket ut de tiltak de er blitt foreslått å ta hovedansvar for å gjennomføre. Det er ikke hensiktsmessig at høringen legger opp til at høringsinstansene går i detalj på selve tiltaksformuleringene/tiltaksnivå (Se avsnitt om forpliktelse).

Det har vært bred deltakelse og medvirkning i arbeidet med forslag til handlingsprogram, og arbeidet har vært kjennetegnet av godt samspill og effektive møteplasser.

Verdiskapingsteamene og partnerstyret har vært tetttest på utarbeidelsen. En oversikt over verdiskapingsteamene fremgår av forslaget (vedlegg til saken). Deltakere som representerer kommunene i verdiskapingsteam, har bidratt med tiltak de mener kommunene kan være ansvarlig for og være samarbeidspart i. Arbeidet med tiltaksgenerering har vært preget av en kunnskaps- og læringsbasert prosess, noe selve gjennomføringen også vil være kjennetegnet av.

Prioritering av ressurser

Programforslaget varsler hvilke prioriteringer av ressurser partnerne må ta hensyn til i egen organisasjon. Partnerskapsavtalen som ligger til grunn for partnerskapet formulerer ressurser slik; «Partnerne bidrar med ulike ressurser (penger, kompetanse, nettverk, lokaler mv). Partnerne leverer ikke virkemidler inn i partnerskapet, men oppfyller deler av planens målsetninger og tiltak gjennom å prioritere ressurser, tiltak og virkemidler i egen organisasjon. (...) Fellesprosjekter finansieres med bidrag fra relevante partnere». For at hver partner skal prioritere de nødvendige ressursene som gjennomføringen vil kreve, forventes det at partnerne legger tiltak de påtar seg ansvar for å gjennomføre til grunn for budsjettarbeidet i egen organisasjon.

Årlig resultatoppfølging

Oppfølgingen av målsettingene fremgår av indikatorrapporten «Næringsindikatorer for Buskerud». Etter inkluderingen av den regionale planen for kunnskapssamfunnet, er

«Tilstandsrapport for kunnskapsskolen» med i årlig oppfølging og evaluering av resultatene. Oppfølgingen av målsettingene skal være mer rettet mot resultater og effekter og i mindre grad mot gjennomførte aktiviteter. Prioriteringene skal være dynamiske og kunne tilpasses endrede forutsetninger og behov. Partnerskapet har vedtatt at partnerne bidrar i evalueringen av årlige tiltak gjennom verdiskapingsteamene.

Fylkesrådmannens vurdering

Forslag til felles handlingsprogram 2019-2020 for de to regionale planene er behandlet i partnerstyret. Forslaget er basert på arbeidet til seks verdiskapingsteam og har hatt høy prioritet i partnerskapet det siste halve året. Partnerstyret består av representanter på høyeste beslutningsnivå i organisasjonene. Verdiskapingsteamene er besatt med sentrale aktører fra faginstanser og næringsliv i Buskerud, og ledes av kjerneaktører i gjennomføringen av planene. På grunnlag av den kunnskapen og kompetansen deltakerne til sammen legger til grunn for tiltaksgenereringen, anses forslaget som helhet å utgjøre et solid handlingsprogram.

Tiltakene som er utviklet konkretiserer mål, satsingsområder og prioriterte handlinger i to regionale planer. Det store omfanget av tiltak kan forsvares med at det er en stor mengde aktører som skal bidra til måloppnåelse. Alle som jobber med, eller tilrettelegger for næringsutvikling, opplæring og kompetanseutvikling må bidra. Det presiseres at dette ikke er en fylkeskommunal plan, men en plan for Buskerud, der kjerneaktører for gjennomføring av planen har en stor rolle. En større fordeling av ansvar for planenes delområder/tema på kjerneaktørene i planarbeidet er et godt grep for å håndtere et omfattende handlingsprogram og skape ønskede resultater.

Fylkesrådmannen mener at forslag til fordeling av ansvar på kjerneaktørene ligger i mandatet til fylkeskommunen, som er ansvarlig for oppfølgingen, og at det vil styrke gjennomføringen at man går i dialog med kjerneaktørene om hvordan ansvar for delområder skal koordineres. Partnerskapets forslag har fulgt vedtatt ramme og fremdrift og er klar for videre forankring. En offentlig høring av forslaget vil gi aktører som har hatt begrenset mulighet for utsjekk av ansvarsområder, mulighet til å gjøre det. Ved evaluering og resultatoppfølging er det ikke gjennomførte aktiviteter, men resultater og effekter på målsettingene vi skal være opptatt av.

Andre dokumenter i saken (ikke vedlagt)

Handlingsplan for regional plan for verdiskaping og næringsutvikling 2017-2018

Handlingsplan for Kunnskapssamfunnet 2016

Vurdering

Handlingsprogram har ei noko annleis tilnærming enn tidlegare:

Med et felles regionalt handlingsprogram for to regionale planer, er det en omfattende gjennomføring som foreslås. Forslaget er å anse som et grunnlag for den hovedansvarlige til å gå i dialog med de partene som skal samhandle om tiltak. Selv om alle regionene er representert i verdiskapingsteam, har ikke alle kommunene vært direkte involvert i arbeidet med tiltaksgenerering. Gjennomføringen som forslaget legger opp til, gir kommunene (og regionene) en sentral rolle i de fleste tema. En koordinering av kommunenes rolle i gjennomføring av planen løses best ved at dette er forankret i kommunene. Dette gjelder også for de øvrige kjerneaktørene. **Hovedhensikten med en høringen er å sikre forankring, avklaring av forpliktelse og ansvar for aktørene.**

Programforslaget varsler hvilke prioriteringer av ressurser partnerne må ta hensyn til i egen organisasjon. Partnerskapsavtalen som ligger til grunn for partnerskapet formulerer

ressurser slik; «Partnerne bidrar med ulike ressurser (penger, kompetanse, nettverk, lokaler mv). Partnerne leverer ikke virkemidler inn i partnerskapet, men oppfyller deler av planens målsetninger og tiltak gjennom å prioritere ressurser, tiltak og virkemidler i egen organisasjon. (...) Fellesprosjekter finansieres med bidrag fra relevante partnere». For at hver partner skal prioritere de nødvendige ressursene som gjennomføringen vil kreve, forventes det at partnerne legger tiltak de påtar seg ansvar for å gjennomføre til grunn for budsjettarbeidet i egen organisasjon.

Kort oppsummert er oppgåva todelt:

1. Hovedhensikten med en høringen er å sikre forankring, avklaring av forpliktelse og ansvar for aktørene.
2. Finnes det kraftfulle tiltak under et satsingsområde, som en aktør kan ta ansvar for å gjennomføre, er det ønskelig med et innspill om dette. Aktører som ikke kan ta ansvar for gjennomføring av tiltak som er foreslått, retter også et skriftlig høringssvar til Buskerud fylkeskommune innen fristen. Målet er et forpliktende handlingsprogram for Buskerud.

I tillegg kan det vera tiltak der det kan vera synspunkt i forhold til t.d. deltaking.

I forhold til pkt. 1 er det mange punkt der kommunane/kommuneregionane er peika ut til å ha eit hovudansvar eller er ein samarbeidspart utan at det definert nærare. I forhold til Regionrådet for Hallingdal er det nokre punkt der Regionrådet har eit hovudansvar eller er ein samarbeidspart:

Tema 3: Vertskapsattraktivitet

8	Synliggjøring av muligheter for næringsetablering, rekruttering og bosetting i alle regionene i Buskerud	Etter eksempel fra "Digitalt servicetorg" i Hallingdal kan dette tiltaket spre seg til andre regioner/kommuner. Servicen forenkler informasjonen og samler relevant informasjon om næringstomter, ledige stillinger, barnehageinntak, ledige tomter og boliger for å tiltrekke seg etablerere.	kommunene setter av ressurser til arbeidet	Regionrådene	kommunene
SMARTE MÅL					
23	Styrke omdømme i Buskerud og lære av omdømmebygging i Hallingdal og Drammen	Jobbe med omdømmebygging basert på stolthet og identitet. Hyttehalling og Visjon Rødberg trekkes frem som eksempel. Hvordan kan andre byer og områder nytte godt av prosjektet og om mulig kopiere det?	Eksempel å lære av; Strategisk plan for Hallingdal	Regionrådet i Hallingdal	kommunene i Hallingdal; regionrådene
31	Konferansen for fjellungdom arrangeres årlig	Ulike samspillsarenaer der ungdom involveres og jobber sammen om utfordringene og mulighetene i fjellregionen. Tiltaket er etablert, men bør videreutvikles.	Fjellnettverket og fjellungdom, Handlingsplan for Fjellnettverket	Styret for Fjellnettverket; Hallingdal ungdomsråd	medlemmene i Fjellnettverket
36	Videreføre forum for nærings samarbeid i Hallingdal	Tiltaket Forum for nærings samarbeid i Hallingdal er månedlige møter der næringsaktørene er samlet om felles utfordringer og løsninger for å sikre etablering og bosetting i Hallingdal.	Månedlige samordningsmøter hos næringsaktørene i Hallingdal	Regionrådet i Hallingdal	Næringsrådene

Tema 4: Kompetanse

SMARTE MÅL					
6	Fagskoletilbud i reiseliv etableres i Hallingdal	Fagskole i Reiseliv i Hallingdal er et utviklingstiltak som Regionrådet i samarbeid med Fagskolen Tinius Olsen står bak. Mulig oppstart i 2019.	Utviklingstiltak med prosjektorganisering og tilskudd	BFK; Fagskolen Tinius Olsen	Regionrådet i Hallingdal

Tema 7: Forskning, utvikling og innovasjon

32	Samfunnsutviklerrollen er tema i de regionale nettverksmøtene (Regionrådsmøtene)	Utvikle møtearenaer mellom kommune og fylkeskommune der kompetanseheving på innovasjon og utviklingskompetanse er tema, både for politisk og administrativt nivå	Regionrådsmøtene	BFK; KS; Regionrådene	IN; kommuner; kommunestyre
----	--	--	------------------	-----------------------	----------------------------

Slik som dagleg leiar oppfattar det er dette tiltak som Regionrådet er tiltenkt eit ansvar i forhold til. For tiltak 31 og 36 under vertskapsattraktivitet og tiltak 6 under kompetanse er dette allereie etablerte tiltak, der Regionrådet for Hallingdal har påteke seg ansvar som definert i forslag til handlingsprogram. Når det gjeld pkt. 23 under vertskapsattraktivitet «Styrke omdømme i Buskerud og lære av omdømmebygging i Hallingdal og Drammen», så har Regionrådet for Hallingdal fått hovudansvar.

For Regionrådet for Hallingdal bør det også vera naturleg å skjele til Strategisk plan for Hallingdal, og om det er tiltak her som bør ha ein plass i det regionale handlingsprogrammet. Som eit døme:

I det regionale handlingsprogrammet er eit tiltak:

10	Flere bedrifter i Drammensregionen tar imot lærlinger (Lærebedrifter)	Synliggjøring av lærlingordningen for næringslivet, etablere dialogmøter med aktørene og arrangere møteplasser for å bedre rekrutteringen til yrkene	Prosjektledelse gjennomføres av Næringsforeningen i Drammensregionen	Næringsforeningen i Drammensregionen	Bedrifter, skoler, opplæringskontorer og organisasjoner
----	---	--	--	--------------------------------------	---

I Strategisk plan For Hallingdal er eit tiltak:

«Arbeide for å legge til rette for fleire lærlingplassar» (tiltak 10).

Her kunne det vore aktuelt å utvide tiltaket i forhold til lærlingar til å gjelde fleire regionar. Det same gjeld i forhold til tiltak 11: «*Traineemodeller i regionene etableres for å sikre tilgang til kompetanse og sikre rekruttering av kompetanse i regionene*».

Dette er og tiltak som kjem att under kompetanse, pkt.14.

I pkt. 22 under tema kompetanse kunne t.d. Yrkesmessa i Hallingdal vore ein aktør.

22	Elevene blir kjent med et fremtidig arbeidsliv	Regionale rådgivernetverk brukes som ressurs for å øke kvaliteten og kontakten med arbeidslivet i faget utdanningsvalg på ungdomsskolen. Herunder systematisert jobbsøk og tilgjengeliggjøring av arbeidsplasser for PRYO uka.	Yrkesfaglig fordypning, Utdanningsvalg	BFK;	bedrifter
----	--	--	--	------	-----------

Eit tiltak som etter dagleg leiar sitt syn bør inn i planen er Livskvalitet Hallingdal, og som kan høyre heime under tema 7, «Forskning, utvikling og innovasjon».

Prosjektet har som overordna mål å fremme god livskvalitet og helse for kommunane sine innbyggjarar og bidra til ein positiv nærmiljøutvikling, vekstskapning og omdømmebygging i kommune/region. Ved å ta i bruk livskvalitetsindikatorar som styringsverktøy, er formålet å auke livskvalitet langs dei dimensjonane som fell inn under kommunalt handlingsområde og der privat næringsliv og frivilligheit er naturlege samarbeidspartar.

Prosjektet søker å operasjonalisere livskvalitet som kommunal verdiskapning og fremme nye metodar for organisering og samarbeid i kommunar og fylkeskommunar.

Etter vår kjennskap er det ingen kommunar i Norge som har brukt livskvalitetsindikatorar som systematisk styringsverktøy eller innført livskvalitetsindikatorar som ein sentral del av sitt kunnskapsgrunnlag.

Forslag til vedtak

Hallingdal, 24.8.2018

Knut Arne Gurigard
 Dagleg leiar

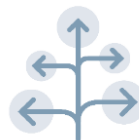
Vedlegg: Handlingsplan 2019-2020 Regional plan for verdiskapning og næringsutvikling (2015-2020) Regional plan for Kunnskapssamfunnet (2016-2020)

Smart samhandling i Buskerud

Handlingsplan 2019-2020

Regional plan for verdiskaping og næringsutvikling (2015-2020)

Regional plan for Kunnskapssamfunnet (2016-2020)

Forslag til handlingsprogram

Satsingsområde

Prioritert handling

3.1. Øke tilfanget av talenter og bedrifter

Næringsattraktivitet synliggjøres

for potensielle nye bedriftsetableringer i Buskerud

Regionene tiltrekker seg nøkkelkompetanse

Det er betydelige utviklingsmuligheter for faglige og forretningsmessige talenter

SMARTE MÅL

Tiltak

Virkemiddel

Hovedansvar

Samarbeidsparter

1

Tydeliggjøre bærekraft som konkurransefortrinn

Tiltaket peker på muligheten til økt verdiskaping ved å være attraktiv i et miljøbevisst marked og økende krav til bærekraftig utvikling. FN sine bærekraftsmål trekkes inn i arbeidet

Bærekraft og sterkere miljøprofil på opplevelser, varer og tjenester i Buskerud

BFK; IN

kommunene; næringsaktører

2

Kompetanseprogram for innovasjon og endring tilbys som kompetansehevingstilbud

Buskerud fylkeskommune gjennomfører et kompetanseprogram som skal gå over tre år. Målgruppen er bedrifter og offentlige virksomheter i hele fylket. Tiltaket utføres sammen med partnere.

Kompetanseprogram for innovasjon og endring i etablerte bedrifter og offentlige virksomheter

BFK

USN; Næringsforeninger, inkubatorer, næringshager, kommuneregioner.

3

USN tydeliggjør sin posisjon som en arbeidslivrettet kompetansetilbyder

Tiltaket skal bidra til at høgskolen utvikler seg til et arbeidsrettet universitet på de fire hovedfagområdene; lærerutdanning, helse, teknologi, økonomi og ledelse.

Handlingsplan og virksomhetsplan

USN

arbeidslivet; næringslivet i Buskerud

4

Tidlig innsats på gründerskap implementeres i skoleløpet

Fylkeskommunen/kommunene tar pådriverrollen til å implementere gründerskapmetodikk i samarbeid med regionalt næringsliv i hele skoleløpet i Buskerud

Avtalen med UE/Kongsbergskolen eller tilsvarende

BFK; kommunene

NHO; næringsforeninger; næringslivet

5

Forskningsdagene utvikles til å bli et fellesprosjekt med næringslivet

Tiltaket peker på muligheten av å styrke Forskningsdagene med relevante seminarer, foredrag og gjester

Programmet for Forskningsdagene

USN

arbeidslivet; næringslivet i Buskerud

6

Gründerskap og kultur for innovasjon stimuleres gjennom arrangementer som Start UP

Start opp utvides til å bli et tiltak som når alle regionene

Tiltaket samfinansieres av aktørene

Kommunene

Etablerkontor; næringshagene

7

Kulturarvopplevelser som næringsutvikling stimuleres gjennom søkbar tilskuddsordning

Buskerud fylkeskommune utvider med en tverrsektoriell tilskuddsordning innen kulturfeltet. Tilskudd til istandsetting og tilrettelegging av kulturminner, kulturmiljøer og landskap som grunnlag for kulturarvbaseret næringsutvikling. Tiltak og aktiviteter som fremmer samarbeid og læring innen feltet.

Kulturarvopplevelser som tilskuddsordning

BFK

næringslivet

8	<i>Synliggjøring av muligheter for næringsetablering, rekruttering og bosetting i alle regionene i Buskerud</i>	Etter eksempel fra "Digitalt servicetorg" i Hallingdal kan dette tiltaket spre seg til andre regioner/kommuner. Servicen forenkler informasjonen og samler relevant informasjon om næringsstomter, ledige stillinger, barnehageinntak, ledige tomter og boliger for å tiltrekke seg etablerere.	kommunene setter av ressurser til arbeidet	Regionrådene	kommunene
9	<i>Skape flere arbeidsplasser gjennom Næringsvekst 2020</i>	Næringsvekst 2020 er et næringslivsprosjekt for å skape flere arbeidsplasser i Drammensregionen. Mange av tiltakene handler om å vise mulighetene for næringsvekst i regionen innen eiendomsutvikling, gründer, helse og besøksnæringen.	Tiltak og aktiviteter som ressursgruppene under hvert satsningsområde planlegger og gjennomfører	Næringsforeningen i Drammensregionen og Byen vår Drammen	Næringslivet og Drammen kommune (finansiering: Drammen kommune 50% og næringslivet 50%)
10	<i>Flere bedrifter i Drammensregionen tar imot lærlinger (Lærebedrifter)</i>	Synliggjøring av lærlingordningen for næringslivet, etablere dialogmøter med aktørene og arrangere møteplasser for å bedre rekrutteringen til yrkene	Prosjektledelse gjennomføres av Næringsforeningen i Drammensregionen	Næringsforeningen i Drammensregionen	Bedrifter, skoler; opplæringskontorer og organisasjoner
11	<i>Traineemodeller i regionene etableres for å sikre tilgang til kompetanse og sikre rekruttering av kompetanse i regionene</i>	Det er ulike måter å organisere ordningene på. I byene er det næringsforeningene som har arbeidssgiveransvaret/organiserer disse. Tiltaket peker på at de ulike modellene for traineestillinger kan videreutvikles gjennom erfaringsdeling og samarbeid for å få et bredere fokus. Det er et ønske om å jobbe mer koordinert for å utnytte muligheten.	Videreutvikle, formalisere og synliggjøre traineemodellene og etablere systematisk oppfølging	Næringsforeningene i Drammen-, Kongsberg og Ringerike; USN	USN; bedrifter; kommuner; skoler og organisasjoner
12	<i>Regionene tiltrekker seg nøkkelkompetanse</i>	Kompetente innvandrere i rett jobb, integrering i samspill med offentlig sektor og næringslivet med fokus på mangfoldet	Prosjektledelse	Prosjektledelse for Internasjonale Drammen gjennomføres av Næringsforeningen	Kiwi, Mestergrønn, Stykket holding, NAV, Drammen kommune og Buskerud fylkeskommune
13	<i>Studenter knyttes tettere til næringslivet ved å tilby praksisnære, reelle prosjekter og oppgaver</i>	Tiltaket gjør at studentene får relevante og praksisnære oppgaver knyttet til næringslivet ved å tilby gratis tjenester innen for eksempel grafisk design, prosjektoppgaver til studentene etc. Tiltaket kan organiseres gjennom en alumni/rekrutteringsportal og synliggjøre tilbudet overfor bedriftene	Utvikle tiltaket	USN; næringshagene	næringsforeningene; næringslivet
14	<i>Ungt entreprenørskap som metode videreføres i hele fylket</i>	Ungt Entreprenørskap har gode tilbud i Hallingdal og Numedal, og har mye aktivitet i Midt Buskerud. Ungt entreprenørskap som metode videreføres i hele fylket.	Ungt entreprenørskap som metode	UE	regionalt arbeidsliv

15	<i>Utdanne de beste fagarbeiderne for industrien i Kongsberg</i>	K-tech har mål om å utdanne Norges beste fagarbeidere gjennom å ta i bruk ny teknologi og heve kvaliteten på opplæringen for å nå dette målet. Samarbeidet mellom skole og bedrift står helt sentralt i denne jobben. Høsten 2017 har man utviklet konseptet og samarbeider nå med skole allerede fra Vg1.	Formalisere samarbeid mellom skole og bedrift om kvalitativ fagopplæring	K-tech, på vegne av eierbedriftene Kongsberg Gruppen, Technip FMC og GKN	BFK; opplæringskontor
16	<i>Skole-arbeidsliv prosjekt gir ungdom mulighet til å teste ut yrker</i>	Et eksempel er prosjekt i Nore og Uvdal som gir ungdom erfaring med å teste ut yrker i tidlig alder. Næringslivet er en viktig samarbeidspartner for å sørge for god rekruttering til yrker det er behov for arbeidskraft i. Tett samarbeid med til Yrkesmessa 2019. Prosjektet administreres av Nore og Uvdal Næringssselskap	Rekrutteringsprosjekt	Nore og Uvdal næringssselskap; kommunen	Yrkesmesse arrangører i Hallingdal; NMBU; næringslivet

Satsingsområde

Prioritert handling

3.2. Øke tilgangen på kapital

Etablerer kapitalmanagementskompetanse som kvalitetssikrer investeringer for investorer

Såkornkapital og annen tidligfase investeringskapital er tilgjengelig

Investormiljøer, entreprenører og bedrifter har effektive møteplasser

SMARTE MÅL

Tiltak

Virkemiddel

Hovedansvar

Samarbeidsparter

17 Øke andelen prosjekter med internasjonal prosjektfinansiering

Finne partnere til relevante utviklingsprosjekt

EU og EØS programmer, forskningsmidler. Årsstudium i EU prosjektledelse

BFK; USN;

NFR; næringsforeninger; næringshager

18 NXT-konferansen arrangeres årlig for å kople gründere mot investorer

NXT-konferansen er arenaen der investormiljøer, entreprenører og bedrifter møtes

Møteplass for investorer og gründere

DNB og Gründernetverket i Næringsforeningen i Drammensregionen

Etablererkontorene; Aktørene i Gründernetverket

Satsingsområde

Prioritert handlingsområde

3.3. Tydeliggjøre regionenes unikhet

Regionene fremhever unikhet og komplementaritet til andre regioner

Smart spesialisering benyttes som verktøy

Regionene posisjoneres som attraktive samarbeidspartnere i europeiske samarbeidsprosjekter

SMARTE MÅL

Tiltak

Virkemiddel

Hovedansvar

Samarbeidsparter

19 Benytte regionale fortrinn for å skape næringsutvikling

Benytte kunnskapsgrunnlag og anbefalinger til regionale vekststrategier gjennomført av Oxford Research og Dietz foresight i 2018 til oppfølging i regionene

Oppfølging av anbefalingene i rapporten om Analyse av regionale fortrinn i samråd med regionene

BFK; kommuneregionene

USN; Karrieresenter Buskerud; næringsforeninger; næringshager; etablererkontorene; innovasjonsmiljøene; lokalt næringsliv

20 Næringsforeningene kopler næringslivsbedriftene til opplærings- og utdanningsinstitusjonene med mål om å nå rett kompetanse for livslang læring

Samarbeid om hvilken fagkompetanse som er etterspurt lokalt, og som bør gjenspeiles i det lokale/regionale skole- og utdanningstilbudet. Samarbeid om etter- og videreutdanningskurs, kompetanseheving, rekruttering og omstilling for næringlivet

Rekruttering og relevant fagkompetanse

Næringsforeningene; kommunene; USN; BFK

næringslivet

21	<i>Buskerud tilegner seg kunnskap om Smart spesialisering gjennom deltakelse i Østlandssamarbeidet</i>	Buskerud fylkeskommune, politisk og administrativt nivå fortsetter å delta i Østlandssamarbeidet og arbeidet med Smart Spesialisering. Det bør vurderes å utarbeide en smart spesialiseringsstrategi for å imøtekomme krav i ny programsatsing fra EU	Østlandssamarbeidet	BFK	Partnerskapet
22	<i>Minst en kommune i hver region deltar i nasjonale og internasjonale prosjekter basert på satsingsområdene i FOUI strategien til Buskerud</i>	Innspill til offentlig sektor (særlig kommunen) om å mobilisere til deltakelse i regionale, nasjonale og internasjonale prosjekter for å finansiere opp gode utviklingsprosjekter tvers av regioner og land innen tema i FOUI strategien for Buskerud	Regionale, nasjonale og internasjonale tilskuddsordninger/programmer	BFK; kommunene	USN; Næringshagene; kommunalsjefer; rektorer; enhetsledere
23	<i>Styrke omdømme i Buskerud og lære av omdømmebygging i Hallingdal og Drammen</i>	Jobbe med omdømmebygging basert på stolthet og identitet. Hyttehalling og Visjon Rødberg trekkes frem som eksempel. Hvordan kan andre byer og områder nyte godt av prosjektet og om mulig kopiere det?	Eksempel å lære av; Strategisk plan for Hallingdal	Regionrådet i Hallingdal	kommunene i Hallingdal; regionrådene
24	<i>Fremme Drammensregionens unike fortrinn gjennom kommunikasjonskampanjer i prosjektet Næringsvekst 2020</i>	Budskapet setter fokus på Drammen som urbant, Oslonært, komplett&kompakt, kompetente arbeidstakere	Kommunikasjonskampanjer Næringsforeningen i Drammensregionen	Næringsforeningen i Drammensregionen	Drammen kommune og næringslivet.
25	<i>Styrke og synliggjøre lokalmat som opplevelsesnæring</i>	Tiltaket peker på en 3-årig satsing innen mat og reiseliv i regi av visit Osloregionen (Østfold, Vestfold, Hedemark, Oslo og Akershus). Tiltaket er en oppfølging av deltakelsen på IGW. Innsatsfaktorer vil være kompetanseheving, bevisstgjøring og synliggjøring av regionen på Grüne Woche.	3-årig satsing i regi av Visit Osloregionen, Matnettverkene og Fjellnettverket	BFK	FM
26	<i>Jobbe for at flere av opplevelsesproduktene i Buskerud blir en del av den nasjonale profileringen</i>	Øke verdiskapingen i opplevelsesnæringene i Buskerud gjennom økt nasjonal profilering. Eksempel; Villreinfjellet i Nore og Uvdal kommune. Knoppskyting av opplevelser i randsonene. Villrein kan bli et av Norges fyrstårn i fremtiden	FOUI strategien, forankring i regionale handlingsplaner og ressurstildeling (regionenes fortrinn)	BFK; Nore og Uvdal kommune; IN	næringshagene; næringsforeningene

27	Etablere miljøer for opplevelsesnæringene	Lage miljøer for opplevelsesnæringene som kulturnæring, lokalmat og reiselivstilbud. Et eksempel på tiltaket kan være etableringen av en kulturnæringsnode i Rollag, som er et samarbeid mellom Numedal og Midt Buskerud.	Finne bedrifter til miljøene og avklare etablering	Buskerud Næringshage	næringsforeninger; regionalt næringsliv
28	Etablere Norges beste kompetansemiljø for kreative og kulturelle næringer i Numedal/Midt Buskerud.	En etablering av kompetansemiljø vil øke tilfangsten av flere opplevelsesaktører for reiselivet og styrke hyttenæringen i Midt-Buskerud og Numedal og får betydning for Buskerud.	Samle kompetanseaktører og samarbeidspartnere	Buskerud Næringshage	USN; Omstilling i Rollag
29	Muligheter innen næringslivet synliggjøres for studenter	Tiltaket retter seg mot aktiviteter arbeidslivet bør involvere studentene i som gjør at Buskerud synliggjøres som næringsattraktive regioner for fremtidig etablering, både som bosted, arbeidssted og næringsetablering.	Involvere studenter i næringsaktiviteter	Næringsforeningene; USN	arbeidslivet; næringslivet i Buskerud

Satsingsområde

Prioritert handling

3.4. Sterkt samspill i og mellom regioner

Økt samspill mellom regionene

Byene har etablert samarbeid

Byene er vekstmotorer for regionene i Buskerud

Suksessfulle arbeidsprosesser for næringsvekst deles systematisk

SMARTE MÅL	Tiltak	Virkemiddel	Hovedansvar	Samarbeidsparter	
30	Etablere samarbeidsarenaer i og på tvers av regionene	Tiltak regionene og byene kan samarbeide om er: Kompetanseoverføring, kurs og utdanningstilbud på tvers av regioner.	Samarbeidsavtaler mellom partene/Prosjektsøknader	Næringshager; næringsforeninger	USN; regionalt næringsliv
31	Konferansen for fjellungdom arrangeres årlig	Ulike samspillsarenaer der ungdom involveres og jobber sammen om utfordringene og mulighetene i fjellregionen. Tiltaket er etablert, men bør videreutvikles.	Fjellnettverket og fjellungdom, Handlingsplan for Fjellnettverket	Styret for Fjellnettverket; Hallingdal ungdomsråd	medlemmene i Fjellnettverket
32	Forprosjekt med målsetting om å avdekke de ulike kommuners næringsmessige styrker	Næringslivets interesse for eksisterende programmer/strategier i Osloregionen søkes i første omgang avdekket gjennom en 3 timers presentasjon av disse med woork-shop hos sekretariatet for Osloregionen i Q3/2018. Dette for å kunne forsterke og avlaste eksisterende, og nye vekststrategier for Osloregionen.	Samarbeid med Oslofjordregionene	Næringsforeningene; Næringsforum Oslofjord Vest.	Næringsforum Oslofjord Vest, sekretariatet for Osloregionen, samt Buskerud- og Akershus fylkeskommuner.

33	Program for økte lokale offentlige anskaffelser	Øke kompetansen for innkjøpsfunksjonene i kommunene, fylkeskommunen, fylkesmannen og offentlige anskaffelser i statlige prosjekter. (Leverandørutviklingsprogrammet)	Skape møteplasser og øke kompetanse	Næringsforeningen i Drammensregionen	Næringsforeningen i Drammensregionen og offentlig sektor.
34	Prosjekt for økt konkurransekraft i hus- og hyttebygging i fjellnorge	Økt konkurransekraft i hus- og hyttebygging i fjellnorge. Prosjekt for økt samspill mellom bedriftene i Numedal og Sigdal.	Prosjektorganisering	Buskerud Næringshage	Omstilling i Rollag, Sigdal Utvikling og STIM BYGG
35	Arrangere Merge & mix; B2B messe for økt samhandling mellom bedrifter lokalt og i regionen.	Et arrangement for lokalt næringsliv hvor målet er å finne samarbeidspartner på tvers av ulike bransjer for å finne nye løsninger/utnytte arbeidsprosesser. Dette gjøres gjennom å arrangere messe med mulighet for å møte lokalt næringsliv. I tillegg kan deltagerne møtes via såkalte "speeddates".	Nettverksarenaer for næringsaktørene	Kongsberg Næringsforum	Kongsberg Næringsforum
36	Videreføre forum for næringssamarbeid i Hallingdal	Tiltaket Forum for næringssamarbeid i Hallingdal er månedlige møter der næringsaktørene er samlet om felles utfordringer og løsninger for å sikre etablering og bosetting i Hallingdal.	Månedlige samordningsmøter hos næringsaktørene i Hallingdal	Regionrådet i Hallingdal	Næringsrådene
37	Etablere flere regionale næringssamarbeid	Etablere Numedal næringsforum som arena for diskusjon om felles utfordringer og gode samarbeidsprosjekter som gagnar næringslivet i Numedal.	Møtearena	Buskerud Næringshage	Kommunene, næringsforeninger og næringssselskaper
38	Øke antall bedrifter gjennom samarbeid om nettverksarenaer	Samlokalisering av co-working space for utvikling av næringslivet	Fasilitering av lokaler og møteplasser	Eksempler; Start UP Kongsberg; Hallingdal næringshage; Buskerud næringshage; Driv inkubator	PAN innovasjon; Kongsberg innovasjon; kommuner

Satsingsområde

Prioritert handling

Førsterker regionalt samarbeid og felles initiativer for påvirkning

3.5. En offentlig sektor som fremmer verdiskaping

Langsiktige og forutsigbare rammer for næringsutvikling

av nasjonale rammebetingelser

Ulike forvaltningsnivåer samarbeider politisk og administrativt

Økt tilgjengelighet og synlighet av næringsarealer

SMARTE MÅL

Tiltak

Virkemiddel

Hovedansvar

Samarbeidspartner

39	<i>Førstelinetjenesten i kommunene har god henvisningskompetanse for å guide etablerere videre</i>	Tiltaket peker på en regional samhandling og systematikk i tjenesten for å ta imot gründere og følge dem videre opp og fram utifra gründerens behov helt fra første kontaktpunkt.	Tjenestesamhandling på tvers av geografi, aktører og fagfelt	Etablererkontorene	kommunene; servicetorgene
40	<i>Fjellnettverket videreføres som arena for økt verdiskaping i fjellkommuner</i>	Fjellnettverket er et samarbeid på tvers av geografisk inndeling mellom fjellkommuner i Buskerud, Oppland og Hedmark. Formålet er å legge til rette for verdiskaping i fjellkommuner basert på lokale forutsetninger.	Samarbeidsavtale mellom partene/Årlig handlingsplan	BFK; Styret for Fjellnettverket	Oppland, Buskerud, Hedmark, Telemark, kommuner og regionråd
41	<i>Etablere nasjonal guideutdanning på USN</i>	Nytt tilbud (natur- og bygging) utvikles og markedsføres gjennom guideforeningene	Utdanningsprogram klart i 2019	USN	IN; Norges guideforbund; lokalt reiseliv
42	<i>Kurs i digitalisering tilbys som etterutdanningskurs for arbeidslivet</i>	Kurset er utviklet for å gi tilbud som forbereder kommunene på digitaliseringsbølgen på tvers av alle sektorer; helse, transport etc	Etterutdanningskurs	USN; Modum; Sigdal; Kongsberg	kommunalt nivå
43	<i>Kongsbergskolen som samarbeidsmodell med spesiell fokus på realfag/teknologi mellom de ulike utdanningsnivåene videreutvikles</i>	I tett samarbeid mellom næringsliv og utdanning skal Kongsbergskolen være med å skape et unikt skoletilbud med spesiell fokus på realfag og teknologi. Samarbeidsprosjektet er et tiltak som skal bedre overgangene mellom skoletrinnene for å rekruttere til vekstnæringene i Kongsberg for å sikre tilgang til kvalifisert arbeidskraft	Videreutvikling av samarbeidet mellom aktørene	Kongsberg Kommune; BFK; USN; Kongsberg Næringsforum	regionalt næringsliv
44	<i>Etablere samarbeidsarena for næringsvekst med kommunene</i>	En ny samarbeidsarena for næringsvekst der alle kommunene i Buskerud er samlet for å drøfte næringsutviklings spørsmål, erfaringsdeling og kompetanseheving vurderes etablert	Samarbeidsarena	BFK	kommunene

Mer relevant kompetanse for fremtidens arbeidsliv

Et utdanningssystem som møter innbyggernes forutsetninger, utfordrer deres grenser og utvikler relevant kompetanse for samfunns- og arbeidsliv (Regional plan for kunnskapssamfunnet 2016-2020)

Ansvar for delområde: Buskerud fylkeskommune

Satsingsområde

Prioritert handling

4.1 Rett kompetanse

Næringslivet påvirker yrkesfaglig-, fagskole-, og høgskoleutdanning

Nok læreplasser i bedrifter og offentlig sektor

Utnytte teknologisk infrastruktur for kompetanseheving

Spesialiserte næringsrettede utdanninger er på et ledende internasjonalt nivå

SMARTE MÅL	Tiltak	Virkemiddel	Hovedansvar	Samarbeidsparter
1 <i>Innkjøpsstrategien til Buskerud fylkeskommune benyttes som verktøy for å øke antall læreplasser</i>	BFK sin innkjøpsstrategi kan brukes til å øke kompetansen og legge til rette for samarbeid om offentlige innkjøp. Kompetansen Bfk innehar bør utnyttes og deles med kommunene, blant annet gjennomføre seminar for kommunene. Bfk har redskaper for hvordan vurdere innkjøp. Tiltaket bør være å gjøre tjenesten kjent for flere aktører og at dette er et viktig virkemiddel for å øke antall læreplasser. Buskerud fylkeskommune har som overordnet mål å forvalte menneskelige, natur- og miljøressurser på en helhetlig og fremtidsrettet måte. Fylkeskommunens innkjøpspraksis skal blant annet brukes som et verktøy for mer sosial, økonomisk og økologisk bærekraft og skal bidra til innovasjon og omstilling.	Utdanning.no Innkjøpsstrategien til Buskerud fylkeskommune, Handlingsplan til innkjøpsstrategien 2018-2019	BFK	Kommunene; NHO; KS
2 <i>Yrkesopplæringsnemda bidrar til riktig dimensjonering av læreplasser</i>	Videreutvikle grunnlaget for tilrådingssak	Dimensjonering av utdanningstilbudet	BFK; YON	arbeidslivet; kommunene; opplæringskontor; lærebedrifter
3 <i>Anbefalinger fra Kompetansebehovsutvalgets arbeid nyttiggjøres på et regionalt nivå</i>	Tiltaket peker på å bruke KBU sine anbefalinger og se relevansen av dette på regionalt nivå	Kompetansebehovsutvalgets arbeid (2018)	BFK;	rektorene; kommunene
4 <i>Relevante tilbud om kompetanseheving gjøres tilgjengelige for aktørene i arbeidslivet</i>	Benytte de mulighetene som finnes for kompetansehevende tiltak for arbeidstakere. Ha særlig oppmerksomhet på digitale verktøy og ferdigheter. Kompetansehevende tiltak som nett-tilbud kan prosjektfinsieres.	Kompetanseplussmidler, Karrieresentrene, fagbrev på jobb, praksiskandidatordningen	BFK; Karrieresentrene	Næringshagene; næringsforeningene; partene i arbeidslivet
5 <i>Spesialiserte næringsrettede utdanninger tar mål av seg til å bli internasjonalt ledende</i>	Spesialiserte næringsrettede utdanninger innen helse, miljø, teknologi og opplevelsesnæring utarbeider strategier for å bli internasjonalt ledende	Handlingsplaner, strategier	USN; Vitensenteret; fagskolen Tinius Olsen	regionalt næringsliv; vertskapskommunene
Satsingsområde	Prioritert handlingsområde			

Mer relevant kompetanse for fremtidens arbeidsliv

Et utdanningssystem som møter innbyggernes forutsetninger, utfordrer deres grenser og utvikler relevant kompetanse for samfunns- og arbeidsliv (Regional plan for kunnskapssamfunnet 2016-2020)

Ansvar for delområde: Buskerud fylkeskommune

4.2 Styrke kompetanseutviklingen i eksisterende og fremtidige vekstnæringer

Spissede kunnskapssentra styrker næringsutviklingen i regionene

Påvirker karriereveiledning slik at denne imøtekommer næringslivets behov

Bedriftenes kompetanse økes

Næringslivet tar initiativ til spesielt relevante akademiske satsinger og det tilbys høyere utdanningsløp innen vekstnæringer

SMARTE MÅL	Tiltak	Virkemiddel	Hovedansvar	Samarbeidsparter
6 Fagskoletilbud i reiseliv etableres i Hallingdal	Fagskole i Reiseliv i Hallingdal er et utviklingstiltak som Regionrådet i samarbeid med Fagskolen Tinius Olsen står bak. Mulig oppstart i 2019.	Utviklingstiltak med prosjektorganisering og tilskudd	BFK; Fagskolen Tinius Olsen	Regionrådet i Hallingdal
7 USN fortsetter å utvikle studietilbudet i samarbeid med vekstnæringene	Universitetet videreutvikler samarbeidet med de regionale vekstnæringene. Målsetting om synliggjøring, systematisering og strukturering av samarbeidet mellom USN og arbeidslivet. USN inviterer det regionale arbeidslivet til innspillmøter om behovet for studietilbud som møter fremtidens kompetansebehov.	USN sine handlingsplaner	USN	NHO; næringsforeningene; Det lokale arbeidslivet i tilknytning til de regionale campus
8 Utvikle nye modeller for utdanningsløp, opplæring og kompetansehevingstiltak i samarbeid med arbeidslivet	Det utvikles modeller for utdanningsløp, opplæring og kompetansetiltak i samarbeid mellom skole og arbeidsliv	eksempelvis; "Forprosjekt Helseklynge"/Opplæringsarena Teknologipark/Opplæring Hoppbakke	BFK;	Regionalt arbeidsliv/partene i arbeidslivet
9 Utnytte USN sine tilbud i entreprenørskap og innovasjon til å styrke bedriftenes kompetanse	USN bør vurdere om studietilbud på bachelornivå bør etableres i Buskerud	Fagtilbud på ulike nivå	USN	NHO; Ungt entreprenørskap; Etablererveiledningssentrene
10 Internasjonaliseringsarbeidet i videregående skole systematiseres	System for internasjonalisering i videregående skole ble vedtatt i 2018 med en 3-årig plan for hvordan Buskerud fylkeskommune skal øke sin kompetanse gjennom internasjonale samarbeidsprosjekter	System for internasjonalisering og avsatte ressurser	BFK;	De videregående skolene

Satsingsområde

Prioritert handling

4.3 Økt samarbeid mellom aktører i Buskerud og ledende miljøer

Hospiteringsordninger i ledende bedrifter og utdanningsinstitusjoner tilbys

Traineeordninger tilbys i bedrifter i Buskerud

Arbeidstakere tar etter- og videreutdanning i ledende internasjonale utdanningsmiljøer

SMARTE MÅL

Tiltak

Virkemiddel

Hovedansvar

Samarbeidsparter

Mer relevant kompetanse for fremtidens arbeidsliv

Et utdanningssystem som møter innbyggernes forutsetninger, utfordrer deres grenser og utvikler relevant kompetanse for samfunns- og arbeidsliv (Regional plan for kunnskapssamfunnet 2016-2020)

Ansvar for delområde: Buskerud fylkeskommune

11	Etablere hospiteringsplasser for NAV-veiledere	NAV-veiledere får tilgang til hospiteringsordninger for å få kunnskap om arbeidslivet. Aktuelt for alle NAV-veiledere.	Samarbeidsavtale mellom BFK og NAV	NAV; BFK	Kommunene; lokalt arbeidsliv; NHO
12	Arbeidstakere tar etter- og videreutdanning i ledende internasjonale utdanningsmiljøer	Samarbeid mellom aktører i Buskerud om etter- og videreutdanning i ledende internasjonale utdanningsmiljøer	Tiltaket kan prosjektfinansieres	USN	KS; NHO; ; Næringsforeninger; næringshager;
13	Videreføring, styrking og utvikling av hospiteringsordninger i arbeidslivet	Tiltaket peker på studenter og voksne som målgruppe for hospiteringsordninger for kompetanseheving	Tiltak kan tilskuddsfinansieres	USN; Næringsforeninger; næringshager	BFK; regionalt arbeidsliv
14	Det etableres traineeordninger i relevante stillinger i bedriftene for studenter	Etablering av traineeordninger er et prioritert tiltak og erfaringene med traineeprogrammene i Drammen, Kongsberg og Ringerike benyttes i arbeidet med å utvikle traineeprogrammer som skal gi flere tilgjengelig traineestillinger.	Traineeprogrammer	Næringsforeningene; USN; fagskolen	Arbeidslivet; medlemsbedrifter
Satsingsområde		Prioritert handling			
4.4 Øke yrkesdeltakelsen		Tar i bruk kompetansen som mangfoldet representerer	Videreutvikler kompetansen og tar i bruk arbeidskraftreserven		
SMARTE MÅL		Tiltak	Virkemiddel	Hovedansvar	Samarbeidsparter
15	Kompetansen som mangfoldet representerer synliggjøres ved arbeidet til Internasjonale Drammen	Bruke erfaringene fra arbeidsmåten til Internasjonale Drammen og vurdere hvordan dette kan spres til resten av fylket	Erfaringsdeling og læring av tiltaket	Næringsforeningen i Drammensregionen;	regionalt arbeidsliv
16	Arbeidslivet blir kjent med introduksjonsordningene i kommunene	Arbeidslivet nyttiggjør seg kommunenes introduksjonsordninger ved at kommunene, som har ansvaret for introduksjonsprogrammet, tar initiativ overfor arbeidslivet til å synliggjøre introduksjonsordningene i kommunene som gode rekrutteringsarenaer for arbeidslivet.	Introduksjonsordningen som rekrutteringsarena	Kommunene; NAV; BFK	arbeidslivet
17	Karriereveiledning for nyankomne asylsøkere utvikles	Karriereveiledningsprogram i introduksjonssenteret i Drammen er et forebyggende tiltak. Dette gjøres som del av forskningsprosjekt med BFK; NAV og USN	Karriereveiledningsprogram som forskningsprosjekt	BFK; NAV; USN	Karriere Buskerud; Drammen kommune

Mer relevant kompetanse for fremtidens arbeidsliv

Et utdanningssystem som møter innbyggernes forutsetninger, utfordrer deres grenser og utvikler relevant kompetanse for samfunns- og arbeidsliv (Regional plan for kunnskapssamfunnet 2016-2020)

Ansvar for delområde: Buskerud fylkeskommune

18	Etablere effektive og gode ordninger for godkjenning av flyktninger/innvandrere sin realkompetanse	For at flyktninger og innvandrere som har utdanning, men som mangler norsk "sertifisering" skal få godkjent sin realkompetanse, må ordningen bli anerkjent hos norske arbeidsgivere. Tiltaket kan finnes igjen i Samarbeidsavtalen mellom BFK og NAV	Ordning for realkompetansevurdering	BFK	NAV
19	Flere deltakere i introduksjonsprogrammet kvalifiseres for norsk arbeidsliv	Målgruppe er de som ikke er kvalifisert/mangler nødvendig kompetanse. Dette kan være både språk, arbeidstrening, fagkunnskap mm. Utvikle fleksible opplæringsløp der målet ikke nødvendigvis er full kompetanse	Introduksjons-programmet. Praksisbrev, lærekandidatordning, grunnkompetanse	Kommunene; NAV	arbeidslivet
20	Gjøre tilbudet til Karrieresentrene bedre kjent og tilgjengelig overfor målgruppene	Bruke tilbudet til Karrieresentrene mer aktivt overfor målgruppene til å styrke karrieremestringsferdighetene til innbyggerne i Buskerud.	Tilbudet om karriereveiledning i Karrieresentrene markedsføres i flere kanaler	Karriere Buskerud; NAV; kommunene	Partnerskapet; det regionale arbeidslivet

Utdanningssystemet møter innbyggernes forutsetninger, utfordrer deres grenser og utvikler relevant kompetanse for samfunns- og arbeidsliv (Regional plan for kunnskapssamfunnet)

Satsingsområde

Prioritert handling

4.5. God informasjon, rådgivning og karriereveiledning

Profesjonalisere veiledning, rådgivning og karriereveiledning i Buskerud

Digital kompetanse er en naturlig og hverdagslig del av læringsarbeidet på alle nivåer i opplæringen

Alle som skal gjøre valg i et opplæringsløp skal ha tilgang på et system som gir riktig, oppdatert og motiverende informasjon og veiledning.

Flere voksne fullfører formell opplæring, og får nødvendig kompetanse for å håndtere sin karriere i et livslangt perspektiv.

SMARTE MÅL	Tiltak	Virkemiddel	Hovedansvar	Samarbeidsparter
21 Karriere Buskerud inviterer alle kommunene med som partnere i Karriere Buskerud	Karriere Buskerud inviterer kommunene til å bli partner i karrieresentrene. Rådmannsutvalget har behandlet sak om kommunenes finansielle bistand til KB og det foreligger forslag til finansieringsmodell. Det er et ønske om mer finansiering fra kommunene.	Finansieringsmodell er foreslått	Karriere Buskerud; Rådmannsutvalget	kommunene; BFK; NAV
22 Elevene blir kjent med et fremtidig arbeidsliv	Regionale rådgivernettsverk brukes som ressurs for å øke kvaliteten og kontakten med arbeidslivet i faget utdanningsvalg på ungdomsskolen. Herunder systematisert jobbsøk og tilgjengeliggjøring av arbeidsplasser for PRYO uka.	Yrkesfaglig fordypning, Utdanningsvalg	BFK;	bedrifter

Mer relevant kompetanse for fremtidens arbeidsliv

Et utdanningssystem som møter innbyggernes forutsetninger, utfordrer deres grenser og utvikler relevant kompetanse for samfunns- og arbeidsliv (Regional plan for kunnskapssamfunnet 2016-2020)

Ansvar for delområde: Buskerud fylkeskommune

23	Videreutvikle av samarbeidet rundt karriereveiledning gjennom forskningsprosjekt	Partnerskapet for karriereveiledning videreutvikler samarbeidet og nyttiggjør seg erfaringer fra forskningsprosjektet.	Forskningsprosjektet "Karriereveiledning for NAV brukere"	Karriere Buskerud; NAV	USN
Satsingsområde		Prioritert handling	Finne løsninger for fleksible og komprimerte utdanningsløp for voksne, der voksne får godskrevet arbeidspraksis, gå opp til praktisk prøve og videre til lærling/elevstatus	Legge til rette for fleksible opplæringsløp og alternativer til læreplasser	Alle elever, lærlinger og studenter skal utvikle den kompetansen de trenger for å mestre livet i et globalt og flerkulturelt samfunn
4.6.God kopling mellom samfunnets kompetansebehov og elevenes valg		Styrke koplingen mellom samfunnets kompetansebehov og elevenes valg			De som ønsker det får mulighet til praksis i relevante bedrifter eller kunne drive bedrifter for å lære entreprenørskap og innovasjon
SMARTE MÅL		Tiltak	Virkemiddel	Hovedansvar	Samarbeidsparter
24	De ulike bransjenes kompetansebehov blir synliggjort og formidlet årlig til skoleeiere	Innhenting og formidling av behovet for statistikk, kunnskap og analyser om kompetansebehov fra NHO, NAV med flere systematiseres. Kompetansebehov er tema på drøftings- og samhandlingsarenaer.	Regionale nettverksarenaer	BFK; NAV; NHO; KS; USN; (Partnerskapet)	skoleeiere, kommunenivå og fylkesnivå (politisk og administrativt nivå)
25	Videreutvikle de fire regionale nettverkene for samarbeid mellom skole og arbeidsliv	Tema på nettverksarenaene er læreplasser, YFF, praksisnære opplæringsarenaer og kompetanseheving skole-arbeidsliv	De fire regionale nettverkene	BFK;	Nettverksdeltakere
26	Voksne med svak tilknytning til arbeidslivet skal nås med tiltak som sikrer kompetanse	Mål for samarbeidet mellom BFK og NAV skal få flere i arbeid og utdanning, og en befolkning med et kompetansenivå som tilsvarer arbeidslivets behov. Tiltaket utvikles og konkretiseres gjennom årlig aktivitets- og utviklingsplaner mellom partene.	Samarbeidsavtale mellom BFK og NAV	NAV; BFK	kommunene;
27	Personer uten voksenrett får opplæringsstibud	Utvikle samarbeidsmodeller for opplæring til voksne uten rett		BFK	NAV

Delmål *Flere sterke klynger og nettverk med verdiskaping som hovedmål*

Ansvar for delområde: Innovasjon Norge

Satsingsområde	Prioritert handling				
5.1 Økt kvalitet i nettverk og klynger	Tydeliggjør og kommuniserer gevinstene bedriftene får ved deltakelse	Tydelige målformuleringer, strategier og roller for hver enkelt satsing utvikles	Internasjonale kvalitetssystemer implementeres		
SMARTE MÅL	Tiltak		Virkemiddel	Hovedansvar	Samarbeidsparter
1 <i>Kraftfulle virkemidler for økt innovasjonstakt for klyngene gjøres tilgjengelige</i>	Identifisere relevante virkemidler og (om mulig) påvirke innretningen på disse		Samarbeidsavtaler mellom IN; SIVA; BFK etc	Partnerskapet	
2 <i>Kople bedrifter i ulike verdikjeder for å skape samarbeidssynergier i bedriftsnettverk</i>	Identifisere verdikjeder og aktører for å skape grunnlag for kobling		Prosjektfinansiering	IN; BFK	næringsmiljø; kommuner
3 <i>Best practise benyttes i utvikling og ledelse av klynger og nettverk</i>	Tilgjengeliggjøre erfaringer fra nasjonale og internasjonale klyngeprogram		Klyngeprogrammet, Cluster Excellence Denmark etc	IN; BFK	BFK; Klyngeprogrammet; Cluster Excellence
Satsingsområde	Prioritert handling				
5.2 Styrke klynger og nettverk i Buskerud som kan ta en nasjonal eller internasjonal posisjon	Koordinering av satsinger og tiltak innrettet mot klynger og nettverk	Det oppnås økt finansiering gjennom nasjonale og internasjonale ordninger			
SMARTE MÅL	Tiltak		Virkemiddel	Hovedansvar	Samarbeidsparter
4 <i>Etablere en arena (erfaringsnettverk) for erfaringsutveksling og utvikling</i>	Videreutvikle erfaringsnettverk på tvers av ulike klynger og klyngeinitiativ med bredere regionalt fokus.		Gjennomføre work shop	IN; BFK	Verdiskapingsteam klynger og nettverk; andre regionale virkemiddelaktører

Delmål *Flere sterke klynger og nettverk med verdiskaping som hovedmål*

Ansvar for delområde: Innovasjon Norge

5	<i>Klynger og nettverk inngår samarbeid med nasjonale og internasjonale FOUI miljøer</i>	Mobilisere til etablerte arenaer for å kople aktører til relevante nettverk og prosjektmuligheter som bidrar til økt nasjonalt og internasjonalt FOUI samarbeid	EU Nettverk Viken, Virkemiddelaktørens arenaer, Tenketanker, Utnytte forskningsrådsprogrammene og innovasjon norge sine programmer	BFK; NFR; IN; USN
6	<i>Utløse flere utviklingsprosjekter fra EU programmene</i>	Etablerte næringsklynger styrker kompetansen for deltakelse i utviklingsprosjekter i EU programmene. EU nettverk Viken sine prosjektutviklere gjøres kjent i regionen	Internasjonale forprosjektmidler; Interreg; EU finansierte program; EU prosjektutviklere	BFK; NFR; IN; USN ORE (Osloregionens europakontor)
7	<i>Tverrfaglighet og digitalisering som premiss for klyngeutvikling</i>	Tema: kommunenes rolle og vertskapsattraktivitet. Klyngene er avhengig av vertskommunene sin tilretteleggingsrolle. Tiltaket peker på et alternativt fora for erfarings-overføring for disse rollene.	Erfaringsoverføring og opplæring på politisk og administrativt nivå	IN; BFK; klyngene kommunene; politikernivået

Satsingsområde

5.3 Flere miljøer med klyngestatus

Prioritert handling

Miljøer med særlig potensial identifiseres og videreutvikles

Flere formaliserte klynger innenfor de nasjonale programmene

Systematisk kunnskapsoverføring og samarbeid mellom etablerte og nyere klynger

SMARTE MÅL

Tiltak

Virkemiddel

Hovedansvar

Samarbeidsparter

8

Identifisere nettverk med klyngepotensiale

Bearbeide og utvikle miljøer som har et særlig utviklingspotensiale. Avklare forventninger og heve kompetansen.

Finansiering og kompetanse

BFK; IN; SIVA

Næringsforeninger; inkubatorer; kommuner; klynger etc

Delmål *Flere sterke klynger og nettverk med verdiskaping som hovedmål*

Ansvar for delområde: Innovasjon Norge

9	<i>Etablere nettverk innen bransjer og samarbeidende næringer for å øke lokal verdiskaping</i>	Utnytte regionale fortrinn ved å samle næringer i nettverk som jobber målrettet med kompetanseheving, rekruttering, produkt- og prosessutvikling og markedsinnovasjon	Regionale utviklingsmidler; Næringshageprogrammet; Klyngeprogrammet til IN;	Næringshager; næringsforeninger; bransjesamarbeid; næringssamarbeid	Lokalt næringsliv; Regionalt næringsliv;
10	<i>Identifisere og utvikle nettverk i distriktet som kan bistå bedrifter med effektivisering, kompetanseheving og møte framtidens konkuransebehov</i>	(tiltaket utvikles og igangsettes i løpet av perioden)			

Satsingsområde	Prioritert handling	Profesjonell vurdering av kvaliteten på nye forretningsidéer	Entreprenører med vekstambisjoner får kompetansetilbud	Hovedansvar	Samarbeidsparter
6.1. Styrke entreprenører med vekstambisjoner	Vekstkraftige bedriftsetableringer med ambisjoner.				
SMARTE mål	Tiltak		Virkemiddel		
1 <i>Minimum 20 % vekst i prosjektsøknning til programmene og ordningene i perioden</i>	Synliggjøre mulighetene og stimulere til økt søkning til programmene og tilskuddsordningene som virkemiddelaktørene tilbyr og måle økningen i andel prosjekter som søker tilskudd		Tilskuddsordninger og programmer hos virkemiddelaktørene, IN, Forskningsrådet og Buskerud fylkeskommune.	IN; Forskningsrådet; Oslofjordfondet og BFK	USN, UE, kommunene, arbeidslivet
2 <i>Øke andelen (%) bedrifter i inkubasjon</i>	Gi mulighet til flere bedrifter med potensiale til økt vekst gjennom inkubasjon etter SIVAs kvalitetsnormer		Inkubatorprogrammet og Utviklingsstøtte til innovasjonsmiljøene	SIVA	BFK; kommuner
3 <i>Øke andelen (%) bedrifter i næringshager</i>	Øke kapasiteten til næringshagene for å tilby bedrifter den kompetansen de trenger		Næringshageprogrammet	SIVA; BFK	kommuner
4 <i>Øke antall entreprenører med (%) i tilgjengelige kompetansehevingstilbud</i>	Tilbud til SMB for å få flere bedrifter over i innovasjon og omstilling		iStart (NSFV); Innovasjonsloft; Omstillingsmotor (IN og KI); Katapult (SIVA); Kompetanseprogram omstilling- og innovasjon (BFK)	NSFV; IN; KI; SIVA; BFK	BFK; SIVA; Forskningsrådet
5 <i>Etablere og øke antallet møteplasser for offentlige og private med tema offentlige, innovative anskaffelser</i>	Etablere arena for sterkere samspill mellom private og offentlige innovasjonsaktører. Øke kompetansen både i offentlig og privat sektor om offentlige innovative anskaffelser hos bedriftene. Offentlig støtte og offentlig innkjøp.		Møteplasser: Gründeruka; innovative offentlige anskaffelser	KS	KS; NHO;
6 <i>Etablere og øke antallet møteplasser for investorer og entreprenører</i>	Skape arenaer for investormiljøer for å gi økt tilgang til kapital til entreprenører og bedrifter.		Møteplasser: NXT-konferansen (DnB), Gründeruka, tiltak i Hallingdal, på Kongsberg,	DNB og Gründernetverket i NFDR; Etablererveiledning-en i Buskerud; inkubatorer og næringshager	Næringsforeninger
Satsingsområde	Prioritert handling				

6.2. Styrke intra- og entreprenørskapskulturen

Skaperglede stimuleres i regionene
 Entreprenørskap er en del av utdanningsløpet

Vellykkede intra- og entreprenører synliggjøres

SMART mål	Tiltak	Virkemiddel	Hovedansvar	Samarbeidsparter
7 Minst to prosjekt søker H2020 utlysning i perioden	Søke europeiske samarbeidspartnere for å utvikle økt internasjonal prosjektaktivitet på entreprenørskapsområdet	Horisont 2020 utlysninger	BFK; USN	NSFV; UE
8 Forskningscenteret SESAM gjennomfører en årlig fagkonferanse i sosial innovasjon og entreprenørskap i vår region	SESAM arrangerer inspirasjons og læringsarena for økt sosial innovasjon i regionen	Regional konferanse	USN	BFK; KS; FM
9 Gründerkonferanse arrangeres årlig	Tiltaket peker på at en konferanse vil få økt oppmerksomhet på gründerskap og skaperglede i regionen	Markedsføre program og invitasjon til konferansen	Etablererveiledningstjenesten i Buskerud	BFK
10 Kollegaforum arrangeres som årlig faglig og relasjonell samarbeidsarena for næringsutvikling	Kollegaforum som møtearena for næringsutvikling styrkes gjennom å samle aktørene i Buskerud en gang i året	Kvalitativt godt program	IN; BFK	Aktuelle næringsaktører
11 Gründerprisen deles ut årlig	Verdiskapingsteamet bidrar i utformingen av kriteriesett til gründerprisen.	Utlysning og presseoppslag	BFK	Verdiskapingsteam entreprenørskap
12 Etablere innovasjons- og entreprenørskapsmetodikk for hele utdanningsløpet	Ungt Entreprenørskap inngår avtaler med kommunene, fylkeskommunen og USN om innføring av metodikken	Avtaler med Ungt Entreprenørskap. Innovasjons- og entreprenørskapsmetodikk tas inn i styringsdokumentene til skolene. Utlysning og tildeling av pris til beste entreprenørskapsskole.	BFK; UE	USN; kommunene

Delmål *Fremme flere vekstetablerere med innovasjonshøyde*

Ansvar for delområde: Buskerud fylkeskommune

13	<i>Nye løsninger på sosiale og samfunnsmessige utfordringer utvikles og tas i bruk</i>	Etablere en arena for lokal samskapende innovasjon	Kunnskapsgrunnlag, eksempelvis håndbok i lokal samskapende sosial innovasjon "La oss gjøre det sammen", KS. Erfaringsbasert kunnskap hos deltakere. Tilskuddsordninger	USN	tiltaket kan gjennomføres i alle kommuner/regioner
14	<i>Minimum 20 % vekst i deltakelse i UE sine bedriftsprogram i perioden</i>	Synliggjøre mulighetene og stimulere til økt søkning til bedriftsprogrammene til UE gjennom skolenes kontaktperson	Kontaktperson for oppfølging med skolene på alle nivå	UE	USN; BFK; kommunene; arbeidslivet;
15	Energetics arrangeres årlig	Stor nasjonal konferanse om flerkulturell verdiskaping arrangeres årlig	Kvalitativt godt program	NSFV;	BFK; IMDI
Satsingsområde		Prioritert handling			
6.3. Styrke og koordinere entreprenørskapssystemet		Entreprenørskapssystemet treffer entreprenørens behov og prioriterer vekstetablerere	Entreprenørskapssystemet har riktig og oppdatert kompetanse	Styrke rutiner og systemer for å fange opp intraprenørskap	Støtteordninger rettet mot entreprenører med internasjonale ambisjoner nyttiggjøres
SMARTE mål		Tiltak	Virkemiddel	Hovedansvar	Samarbeidsparter
16	<i>Gründerportalen har oppdatert og relevant informasjon for gründere</i>	Tiltaket er en gründerportal www.minegenbedrift.no som skal tilby relevant informasjon til gründere	Ressurser til drift av nettsiden	Kommunene i Drammensregionen	Næringsforeningen i Drammensregionen
17	<i>Flere levedyktige bedrifter etableres av flerkulturelle gründere</i>	Norsk senter for flerkulturell verdiskaping (NSFV) har som målsetning å få flere levedyktige bedrifter etablert av flerkulturelle gründere og tilbyr rådgivning og kompetanseutvikling for å nå målet	Nasjonale bevilgninger Fylkeskommunale bevilgninger	NSFV	IMDI; BFK; kommuner

Delmål *Fremme flere vekstetablerere med innovasjonshøyde*

Ansvar for delområde: Buskerud fylkeskommune

18	<i>Flere levedyktige nyetableringer i kommunene</i>	Etablerertjenestene i kommunene er det første trinnet i innovasjonssystemet i Buskerud. Gründere skal få tilbud om riktig og oppdatert veiledning. Oppdatere nettverket hos "de gode hjelperne" slik at de kan henvise videre til aktører som kan tilby den kompetansen som etterspørres	Kommunene og kommuneregionenes etablererkontor	Kommunene; kommune-regionene	Næringsforeningene; BFK; IN
19	<i>Ta i bruk entreprenørskap som metodikk i arbeidsmarkedspolitikken</i>	(tiltaket åpner for initiativer på dette smartmålet)		NAV	BFK

Flere innovative virksomheter i nasjonal og global konkurranse.

Delmål Buskerud skal være ledende i Norge innen kunnskapsutvikling og innovasjon, nærings og tjenesteutvikling som skal fremme høy verdiskaping (FOUI Strategien til Buskerud) Ansvar for delområde: Universitetet i Sørøst-Norge

Satsingsområde	Prioritert handling	Nyttiggjøre FoUI-finansierende ordninger nasjonalt og internasjonalt	Næringslivet i hele fylket etablerer sterke koblinger til ledende FoUI miljøer	Videreutvikle innovasjonssystemet i Buskerud
SMARTE MÅL	Tiltak	Virkemiddel	Hovedansvar	Samarbeidsparter
7.1. Styrke forsknings- og innovasjonskapasiteten	Bedrifter og offentlig sektor har ledende PhD-kompetanse	Styrke FoUI-investeringer i privat og offentlige sektor i hele fylket		
1 Gjennomføre fire årlige prosjektverksted	Gjennomføre prosjektverksteder og mobiliseringsaktiviteter der Forsknings-strategien (USN) og kompetansemeglerne er koplet på	Nasjonale og regionale tilskuddsordninger og programmer	USN; BFK; NFR	IN, innovasjonsmiljøer, næringsforeninger og næringshager, kommuner og næringsliv
2 Øke andelen SkatteFUNN for Buskerud	Bistå bedriftene med å konkretisere prosjekter og muligheter som ligger i SkatteFUNN ordningen.	SkatteFUNN	NFR;	USN, IN, Inkubatorer; Næringshager og næringsforeninger
3 Øke andelen finansiering fra EU programmene	Bistå bedriftene med å konkretisere prosjekter som kvalifiserer for finansiering fra EU programmer	EU programmene	NFR; BFK; USN	IN; Inkubatorer; Næringshager og næringsforeninger
4 Øke andelen fondsmidler fra Oslofjordfondet som tilkommer bedrifter i Buskerud	Mobilisere bedrifter og offentlig sektor til å søke midler i Oslofjordfondet, gjennomføre prosjektverksted og synliggjøre tidligere resultater	Oslofjordfondet	BFK	USN, IN, Inkubatorer; Næringshager og næringsforeninger
5 Flere søknader kvalifiserer til det regionale innovasjonsprogrammet innen de fire satsingsområdene	Det regionale innovasjonsprogrammet til fylkeskommunen prioriterer prosjekter inn mot de fire satsingene i FOUI strategien. Mobilisering til ordningen skal gi økt grunnlag for flere kvalifiserende søknader til programmet.	Regionalt innovasjonsprogram	BFK	USN; Næringshagene og Næringsforeningene, arbeids- og næringsliv
6 Etablere nye samarbeid mellom næring/bedrift og akademia	Gjennomføre Regionsatsing 2017 -2019, pilar 1 Tilby bedriftene i Buskerud kompetansemegling innen teknologi, reiselivsnæringer og helse. Tilby forprosjektmidler innen Regionsatsningen.	Pilar 1 Kompetansemegling	BFK	EU Nettverk Viken; Innovasjonsselskapene, næringshagene; næringsforeningene; regionalt næringsliv

Flere innovative virksomheter i nasjonal og global konkurranse.

Delmål Buskerud skal være ledende i Norge innen kunnskapsutvikling og innovasjon, nærings og tjenesteutvikling som skal fremme høy verdiskaping (FOUI Strategien til Buskerud) Ansvar for delområde: Universitetet i Sørøst-Norge

7	Innovasjonssystemet i Buskerud videreutvikles gjennom oppgavefordeling	Virkemiddelaktørene er koordinert og jobber langs innovasjonsaksen. God kunnskap om innovasjonssystemet hos alle aktørene og forutsigbare rammer for finansiering og avtaler om oppgavefordeling inngår i tiltaket	Koordinert virkemiddelapparat	BFK; SIVA; IN; NFR	Innovasjonsselskapene, næringshagene; næringsforeningene; regionalt næringsliv
8	Øke innovasjonskompetansen til offentlig og privat sektor gjennom å kople verktøy til konkrete prosjekter	Gjennom kompetanseprogrammet for innovasjon og endring i Buskerud skal flere virksomheter øke sin innovasjonsevne. Det regionale programmet skal kople bedriftenes behov for innovasjon til riktig verktøy/virkemiddel.	Kompetanseprogram for innovasjon og endring i Buskerud	BFK; innovasjonsmiljøer; næringshagene; IN	Regionalt næringsliv
Satsingsområde					
7.2 Styrke kunnskapsleverandører som forsknings- og innovasjonspartnere					
		USN utvikler seg til å bli en nasjonalt ledende forsknings- og innovasjonspartner	Forskningskompetansen styrkes gjennom samarbeid med nasjonalt og internasjonalt ledende FoU miljøer		
SMARTE MÅL		Tiltak	Virkemiddel	Hovedansvar	Samarbeidspartner
9	Gjennom Industriakademiets industrimastere skal USN levere godt kvalifiserte kandidater til arbeidslivet.	USNs industrimaster kandidater skal ha oppdatert kunnskap og kompetanse for å styrke næringslivets globale konkurransekraft, langsiktige vekst og løse store samfunnsutfordringer.	Industriakademiet	USN	Regionalt næringsliv
10	USN oppretter en ny studieretning innen "Innovasjon og ledelse"	USN utformer et nytt masterstudium innen innovasjon og ledelse i samarbeid med ledende nasjonalt og internasjonalt FOUI miljø	USN handlingsplan	USN	BFK; Omstillingsmotor KI

Flere innovative virksomheter i nasjonal og global konkurranse.

Delmål Buskerud skal være ledende i Norge innen kunnskapsutvikling og innovasjon, nærings og tjenesteutvikling som skal fremme høy verdiskaping (FOUI Strategien til Buskerud) Ansvar for delområde: Universitetet i Sørøst-Norge

11	USN gjennomfører Pilar 2 kapasitetsløft* innen forskning og innovasjon	Etablering av industrimaster i autonomi og en master i entreprenørskap. Etablere en faglig plattform for en SFI søknad. Gjennomføre ide workshops, dialogmøter og tenketanker. Etablere 1-2-følgeprosjekter. Ansettelse av FoUI-eksperter fra bedrifter i 20% stillinger ved USN Økt omfang av gaveprofessorater, stipendiater og post docs. Økt omfang av høgskolens oppdragsvirksomhet og bidragsfinansiering fra nasjonale og internasjonale finansieringskilder i samarbeid med næringslivet Økt samarbeid med internasjonale næringslivsaktører og FoU-samarbeidspartnere*	Pilar 2 Kapasitetsløft	USN	BFK; Regionalt næringsliv
12	Øke FoUI ekspertisen innen teknologiområdet ved å øke ansettelsen av flere FOUI eksperter	Benytte FOUI ekspertene til å øke kompetansen innen autonomi generelt, og helse teknologi spesielt. En ambisjon kan være å øke tilsettingen med 2 FOUI eksperter i løpet av perioden	Finansiering av FoUI eksperter tilsatt innenfor teknologiområdet	USN	Regionalt næringsliv
13	Videreføre ordningen med gaveprofessorater	Avtalen til gaveprofessorater innen de fire satsingsområdene i FOUI strategien videreføres. Forslag til finansiering legges frem i behandlingen av økonomiplan	Økonomisk ramme/ tildeling gjennom økonomiplan	BFK	USN
14	Øke FoUI ekspertisen ved å øke ansettelsen med to eller flere FOUI eksperter	Benytte FOUI ekspertene til å øke kompetansen innen autonomi generelt, og helse teknologi spesielt. En ambisjon kan være å øke tilsettingen ytterligere fra 5 til 7 FOUI eksperter på flere områder	Finansiering av tilsetting av FoUI eksperter	USN	Regionalt næringsliv
15	Omstillingsmotor KI videreutvikler innovasjonskompetanse hos SMB'er i regionen	Kompetanseløft innen digitalisering for regionale virksomheter videreføres	Regional og nasjonal finansiering	KI; BFK; IN	Regionalt næringsliv
16	Bygge opp systemer på designtenkning	Bygge opp kunnskapen innen designtenkning (eksempelvis Stanford d.school) over tid og forankre behovet for denne kunnskapen i arbeidslivet	USN handlingsplan	USN	Innovasjonsselskapene, næringshagene; næringsforeningene; regionalt næringsliv

Flere innovative virksomheter i nasjonal og global konkurranse.

Delmål Buskerud skal være ledende i Norge innen kunnskapsutvikling og innovasjon, nærings og tjenesteutvikling som skal fremme høy verdiskaping (FOUI Strategien til Buskerud) Ansvar for delområde: Universitetet i Sørøst-Norge

17	Etablere samarbeid med de fremste internasjonale miljøene på innovasjonsmetodikk	Tiltaket peker på at det må etableres samarbeid med de fremste internasjonale forsknings- og innovasjonsmiljøene om: 1. Innovasjon i det offentlige og «kursing» på metodikk. 2. Innovasjonsverktøy og prosjektleder verktøy, og kunnskap/utdanning/forskning/samarbeid på dette	Tiltaket peker på aktører som kan etablere samarbeid om gjennomføring av tiltaket	USN; BFK; IN	Innovasjonsmiljøer, næringsforeninger og næringshager, kommuner og næringsliv
18	Heve ambisjonsnivået til 5 eksterntfinansierte forskningsstillinger ved USN til forskning på autonomi innen Data, Systems Engineering og Innovasjon.	Søke forskningsmidler i samarbeid med Regionalt og nasjonalt næringsliv, og internasjonalt ledende forskningsinstitusjoner.	Pilar 2 Kompetanseløft	USN	BFK, Regionalt næringsliv
19	USN tilbyr Ph.d.-kurs til doktorgradsstudenter på Kongsberg innen teknologi (og innovasjon).	USN videreutvikler det eksisterende PhD tilbudet slik at det også inneberammer fagfeltene Systems Engineering og Computer Science, og studentene kan ta fag lokalt på Kongsberg.	Tiltaket berører USN handlingsplan	USN	BFK
20	Utvikle en kompetansearena for innovasjon for «The future innovators»	Skape arenaer for å samhandle på tvers av bransjene og oversikt over nyttige kontakter i nettverk. Innvasjonsarenaer med god tilgang til kompetanse på prosessledelse/prosjektledelse/innovasjon/kreative prosesser. Bygge opp kunnskapen innen innovasjon ved tett samarbeid med D-school og andre tilsvarende institusjoner. Forankre behovet for denne kunnskapen i næringslivet og det offentlige. Tilby etter- og videreutdanning og kurs. Lage plattform for deling av kunnskap (TEDtalk)	Tiltaket peker på aktører som kan inngå samarbeid om etableringen av kompetansearena for innovasjon	USN; Innovasjons-selskapene	IN, innovasjonsselskapene, næringshagene; næringsforeningene; regionalt næringsliv
21	Etablere formaliserte samarbeid mellom industrien og universitetet i Sørøst-Norge	Tiltaket peker på viktigheten av formaliserte samarbeid for å kunne kople forskning og industri. Konkrete avtaler på innhold mellom universitetet og industrien vil være en forutsetning for å videreutvikle samarbeidet.	USN handlingsplan	USN; KI	Regionalt næringsliv

Satsingsområde

Prioritert handling

Flere innovative virksomheter i nasjonal og global konkurranse.

Delmål Buskerud skal være ledende i Norge innen kunnskapsutvikling og innovasjon, nærings og tjenesteutvikling som skal fremme høy verdiskaping (FOUI Strategien til Buskerud) Ansvar for delområde: Universitetet i Sørøst-Norge

7.3 Styrke nye muligheter for bærekraftig utnyttelse av naturressurser

Forskning og innovasjon knyttet til bærekraftig bruk av naturressurser prioriteres

Det offentlige stiller krav om innovative miljøvennlige løsninger

Ny anvendelse av eksisterende teknologi er en prioritert satsing

SMARTE MÅL	Tiltak	Virkemiddel	Hovedansvar	Samarbeidsparter
22 Skape minst to konkrete FOUI prosjekt per år som er relevante for næringene innen landbruk	Tiltaket peker på mobilisering overfor landbruksnæringene for å øke FOUI. Sette forskningsagenda innenfor både regionale og nasjonale virkemidler overfor landbruksnæringene. Søke samarbeid og bygge bro til kompetansen som finnes utenfor Buskerud (Ås).	Landbruksrådgivning Viken; nasjonale ordninger; regionale ordninger; NFR; Innovasjonskontrakter (IN)	BFK	IN; Fylkesmenn og fylkeskommuner rundt Oslofjorden; Norsk Landbruksrådgivning Østafjells og Viken; Samarbeidsråd Øst
23 Ett reisemål i året starter sertifiseringsprosess for Bærekraftig reisemål	Utvikle bærekraftige opplevelsesnæringer ved å; 1) Stimulere til at flere reisemål i Buskerud sertifiseres med merke for bærekraftige reisemål, 2) Stimulere til økt innovasjon, digitalisering og sirkulærøkonomi gjennom kompetanseløft for å fremme bærekraftig bruk og utvikling	Distriktsvirkemidler; Innovasjonskontrakter; Skattefunn; Kompetansemegling; Regionale tilskuddsordninger	BFK; IN; USN	Destinasjonsselskaper; Bedriftsnettverk; Større bedrifter i næringen; Næringsshagene; KI
24 Bygge kunnskap og kompetanse innen sirkulær økonomi og energi	USN utvikler og videreutvikler fag innen sirkulær økonomi og nye energiformer (Indøk/Systems Engineering/tekonologi)	NO WASTE klyngen	USN; Lindum	De regionale innovasjonsselskapene
25 Utvikling av bærekraftige løsninger for landbruk og opplevelsesnæringer ved bruk av ny teknologi	Tiltaket peker på syngergier og samarbeid om verdiskaping på tvers av fagområder og bransjer basert på regionale fortrinn. Teknologi og landbruk, og teknologi og opplevelsesnæring. Tiltaket ser på muligheten av å øke verdiskapingen ved å utvikle kombinatorisk innovasjonskompetanse, for eksempel i koplingen av teknologi og landbruk, teknologi og opplevelsesnæring.	BFK; KI;	BFK; KI; USN	IN
26 Bærekraftig utnyttelse av skogressursen i Buskerud	Tiltaket peker på skogindustrien og mulighetene i for eksempel massivtreteknologi som kan gi økt verdiskaping for næringene i Buskerud. Tiltaket peker på potensialet for utvikling av næringen til mer foredling og bruk av trevirke i bolig, - bygg og fritidsmarkedet.	Skogressursen. Miljøteknologiordningen (IN)	PAN innovasjon	IN

Tema 7: Forskning, utvikling og innovasjon

SMART FOUI

Flere innovative virksomheter i nasjonal og global konkurranse.

Delmål Buskerud skal være ledende i Norge innen kunnskapsutvikling og innovasjon, nærings og tjenesteutvikling som skal fremme høy verdiskaping (FOUI Strategien til Buskerud) Ansvar for delområde: Universitetet i Sørøst-Norge

27	"De gode eksemplene" formidles og skaper attraktivitet rundt forskning og innovasjon på bærekraftig utnyttelse av naturressursene	Bærekraftige, offentlig innkjøp synliggjøres som et virkningsfullt omstillingsverktøy.	De gode eksemplene deles	Kommunene	Det regionale næringslivet
28	Kommunene stimulerer valg av miljøvennlige løsninger i byggeprosjekter og bygningsdrift	Kommunene står sammen om å utnytte handlingsrommet som planmyndighet til å stille bærekraftskrav til utbygginger og etableringer.	Planmyndighetens virkemidler etter plan og bygningsloven	BFK; kommunene	Landbrukskontorene
29	Kommunene stiller krav til miljøvennlige løsninger i offentlige innkjøp	Kommunene stimulerer utvikling og innovasjon gjennom å utnytte handlingsrommet som innkjøper.	Inspirasjonssamling(er), inspirasjonsmateriell	BFK, KS; kommunene	
30	Kommunene bidrar til å spre kunnskap og engasjement rundt valg av miljøvennlige løsninger som stimulerer til utvikling og innovasjon	Kommunene utnytter sine lokale nettverk til å spre kunnskap og engasjement i lokalt næringsliv for miljøvennlige løsninger som stimulerer til utvikling og innovasjon, særlig i landbruket.	Landbrukskontorene	Kommunene	lokalt næringsliv

Satsingsområde Prioritert handling

7.4 Utvikle offentlig sektor som drivkraft for forskning og innovasjon

Bedrifter gis kunnskap om offentlig innovasjonsbehov

Offentlige virksomheter utvikler innovative løsninger og er en aktiv utviklingspartner sammen med næringslivet

Det offentlige stiller krav om innovative løsninger i offentlige innkjøp

SMARTE MÅL **Tiltak** **Virkemiddel** **Hovedansvar** **Samarbeidsparter**

31	En viss andel av totalt innkjøp skal være innovative anskaffelser	Økning av offentlig sektors bestillerkompetanse; bedre forståelse i næringslivet for markedsmulighetene i offentlig sektor; tiltak for å etablere nettverk og møteplasser mellom offentlig sektor og næringsliv, f.eks. med matching mellom behov og løsninger på et tidlig stadium.	Nasjonalt program for leverandørutvikling; nettverkssamlinger.	Leverandørutviklingsprogrammet; KS; BTV	kommunesektoren
32	Samfunnsutviklerrollen er tema i de regionale nettverksmøtene (Regionrådsmøtene)	Utvikle møtearenaer mellom kommune og fylkeskommune der kompetanseheving på innovasjon og utviklingskompetanse er tema, både for politisk og administrativt nivå	Regionrådsmøtene	BFK; KS; Regionrådene	IN; kommuner; kommunestyre

Flere innovative virksomheter i nasjonal og global konkurranse.

Delmål Buskerud skal være ledende i Norge innen kunnskapsutvikling og innovasjon, nærings og tjenesteutvikling som skal fremme høy verdiskaping (FOUI Strategien til Buskerud) Ansvar for delområde: Universitetet i Sørøst-Norge

33	Etablere digitale plattformer for samarbeid om utvikling av offentlig sektor	Tiltaket peker på offentlig sektors mulighet til å utvikle en felles digital plattform for samarbeid om utviklingen av sektoren.	Offentlige innkjøp	KS; kommunene	BFK; USN
34	Næringslivet øker sine innsalg til det offentlige	Tiltaket peker på tilretteleggingen for forskning og innovasjon på sektorens egne behov som også skaper markedsmuligheter for næringslivet	Offentlige innkjøp	Næringshager; næringsforeninger	BFK; kommuner
35	Etablere arenaer for "de store prosjektene" i tverrfaglige team med internasjonale universitet og kompetansemiljøer som samarbeidspartnere.	Tiltaket peker på at det må legges til rette for at innovatører kan ha mulighet til å lage prototyper i såkalte «komplekse prosjekter». For at Buskerud bedre skal takle de «store prosjektene» trenger vi prototyping. Samarbeidsarenaene skal brukes av tverrfaglige team fordi man i tverrfaglige team vil kunne løse større samfunnsnyttige prosjekter, og oppdage helt nye løsninger sammen. Ledende internasjonale universiteter (Standford d.school) og andre kompetansemiljøer vil være aktuelle som samarbeidspartnere. Tverrfaglige samarbeidsarenaer blir virkemiddelet der man kan løfte frem samarbeid mellom student/fakultet/næringsliv/kommune og jobbe med prototyping.	Tilrettelegge og bidra med økonomiske midler og tilgang til kompetanse.	USN; innovasjonsselskapene; SIVA; fylkeskommune; kommune	Regionalt næringsliv
36	Buskeruds egne TEDx Buskerud / eller «TEDx Viken» etableres	Tiltaket peker på en etablering av Buskeruds egne TEDx Buskerud / eller «TEDx Viken» med opptak av foredrag om det vi har lyktes med - ideene som er verdt å fortelle om til andre, og som garantert vil gi inspirasjon til nye fremtidige innovatører. Aktørene får profesjonell hjelp til å lage sine foredrag. Tiltaket er en mulighet til å løfte oss ut i verden og koble oss på den globale delingen. www.ted.com «ideas worth spreading»	Tiltaket krever aktører som kan gå videre med prosjekteringen	Innovasjonsselskapene; USN	Regionalt næringsliv
37	Bedrifter gjør tiltak for å øke innovasjons- og endringskompetansen	Tiltaket peker på tiltak for å øke innovasjons- og endringskompetansen i bedriftene. Det vil kreve at virkemidlene målrettes formålet, (offentlig og privat virksomhet) og at virksomhetene i større grad tar i bruk de virkemidlene som er tilgjengelige.	Regionale program og tilskuddsmidler, Rapport fra samfunnsøkonomisk analyse 2018	Innovasjonsselskapene; IN; BFK; KS	USN; Næringshager; næringsforeninger
38	Gjøre innkjøpsstrategien tilgjengelig som redskap for bedriftene	Buskerud fylkeskommune sin innkjøpsstrategi gjøres kjent for flere aktører (Tiltak 1.3.fra Kompetanse 2017-2018)	Bfk sin innkjøpsstrategi	BFK;	kommunene; næringsforeninger og næringshager

Tema 7: Forskning, utvikling og innovasjon

SMART FOUI

Flere innovative virksomheter i nasjonal og global konkurranse.

Delmål *Buskerud skal være ledende i Norge innen kunnskapsutvikling og innovasjon, nærings og tjenesteutvikling som skal fremme høy verdiskaping (FOUI Strategien til Buskerud)* Ansvar for delområde: Universitetet i Sørøst-Norge

**7.2. Satsingsområder innen Pilar 2: Autonomi innen transport (sjø, land) og produksjon. Kompetanseområder i Pilar 2 er: Datasikkerhet, maskinlæring og smarte sensorer, logistikk og havneoperasjoner, menneskelige aspekter i autonome systemer, forretningsmodellutvikling og verktøy for innovasjon*

De fire satsingsområdene i FOUI strategien:

Eksisterende teknologi i nye anvendelser

Energi, klima og miljø

Helse

Opplevelsesindustri

Felles forståelse og innsats i hele opplæringsløpet

Arenaer for samhandling

Partene i hele opplæringsløpet avklarer gjensidige forventninger til hverandre og styrker samhandlingen

Aktører, utfordringer og overganger

Tidlig innsats

SMARTE MÅL

Tiltak og virkemiddel

Hovedansvar

Samarbeidsparter

1	<i>Kompetanseutvikling for ansatte i barnehage og skole</i>	Desentralisert ordning for kompetanseutvikling i barnehager og skoler. Det er opprettet et regionalt samarbeidsforum bestående av oppvekstansvarlige i alle kommuner samt KS, Utdanningsforbundet, fylkeskommunen og Universitetet i Sørøst-Norge. Forumet drøfter blant annet innretningen på bruken av statlige midler som følger ordningen.	kommunene	FM; BFK; USN; UF; KS
2	<i>Gi årlige oppdrag til regionale nettverk</i>	Det er opprettet møtearenaer for rektornettverkene i regionene der tjenestene rundt elevene koordineres. I de årlige møtene tas det opp aktuelle overordnede tema på systemnivå for regionen og innsatsområder velges ut på tvers av skoleslagene. Koordinering av støttetjenestene mellom fylkeskommunen og vertskommunene knyttet til oppfølging, overganger og helse i opplæringsløpet fra 1. trinn i grunnskolen til og med videregående. Tiltaket blir å gi oppdrag til de regionale nettverkene.	BFK;	kommunene; skolehelse-tjenestene
3	<i>Regionale oppfølgingsprosjekt av UngData</i>	Alle regionene jobber med oppfølging av resultatene fra UngData. Et eksempel er samarbeidet mellom Ringerike, Hole og Krødsherad om oppfølging av UngData undersøkelsen, som har fokus på kompetansebasert arbeid i kommunene basert på tidlig innsats. Det er en forutsetning gitt av Fylkesmannen at man jobber på tvers av kommunene. Man bruker de gode erfaringene og deler erfaringer på tvers. Det jobbes kunnskapsbasert og evidensbasert på tiltaksnivå.	involverte kommuner	
4	<i>Jobbe helhetlig og jobbe etter modellen i folkehelseprogrammet</i>	Se helsefremmende tiltak i Folkehelseprogrammet i sammenheng i hele opplæringsløpet (fra barnehage til bestått videregående opplæring). Søke Helsedirektoratet om helsefremmende tiltak. Enkelttiltak fra kommunene omfattes av dette tiltaket	BFK; kommunene	
5	<i>Videregående skoler har tverrsektorielle helsefremmende tilbud</i>	Utvikle kvalitative samarbeid på tvers av sektorene for forebygging og helsefremming på de videregående skolene. Man bør skille mellom helsefremmende tiltak og behandlende tilbud hos de aktørene som skal utforme tiltakene. De nye nasjonale faglige retningslinjene for helsestasjons- og skolehelsetjenestene (samarbeid og innhold) legger føringer for dette. Bruke forskning, kompetanse, kunnskap og erfaringer knyttet til utfordringer og etablere tverretattlig samarbeid om forebygging/livsmestring.	BFK; NAV; kommunene	
6	<i>Arrangere årlig temakonferanse for ansatte</i>	Fylkesmannen arrangerer en årlig konferanse med universelt og bredt program relevant for ansatte innen barnevern, barnehager og skoler som støtter opp under barn og unges vekst, utvikling og læring.	FM	Partnerskapet

7	<i>Helsefremming i overgangene tydeliggjøres i overgangsplanene</i>	Generelle tiltak der unger er. Overgangene mellom barnehage og skoleslagene prioriteres når tiltakene utformes. Departementet har lagt ansvaret for overgangene til skolemyndighetene. Overgangsplanene skal tydeliggjøres. Lærer og helsesøster koples sammen i team for å sikre gode skolestarter.	kommunene; BFK	
8	<i>VIP makkerskap etableres for å skape gode læringsmiljø</i>	De videregående skolene benytter seg av VIP makkerskap på vg 1 for å skape trygghet, inkludering og samhold i læringsmiljøet. Det vurderes om dette skal videreføres på alle trinn, hele året. En forutsetning er at skolene innfører modellen.	BFK;	de videregående skolene
9	<i>De foresatte er gode partnere for helsefremming</i>	Foreldremøter i hele opplæringsløpet benyttes for å samhandle om helsefremmende tiltak for kullet.	BFK; kommunene	skolene; foresatte
10	<i>Kantinemiljøet i skolene forsterkes som helsefremmende faktor</i>	Kantinemiljøet er viktige helsefremmende faktorer på skolene. Kantinene skal følge nasjonalfaglige retningslinjer for mat og måltider i skolen.	BFK;	de videregående skolene
11	<i>UngData og Elevundersøkelser følges opp systematisk</i>	Systematisk monitorering og oppfølging av helse, trivsel og miljø hos elevene som skal føre til tiltak innen utfordringene på kommune-/skolenivå. Samarbeid mellom ungdomsskolene og videregående skole er etablert for å bedre læringsmiljøet.	kommunene; BFK	
12	<i>Oppdatert kunnskap om folkehelsen konkretiseres/synliggjøres i planutformingen</i>	Folkehelseloven - årlige oversikter over folkehelsen. Tiltak og handlingsplaner som utarbeides iflg Folkehelseloven samkjøres med utarbeidelse av regionale og kommunale planer.	kommunene; BFK	
13	<i>Kommuneplanen til Øvre Eiker "Helt innafor" som eksempel på tiltaksutforming/politikk</i>	Helt innafor er overskriften på kommuneplanen for Øvre Eiker kommune. Tiltaket er av mer overordnet karakter, men peker på tiltaksutforming/politikk som skal forebygge eller forhindre utenforskap. Utjevne sosial ulikhet, men også prioritere tiltak som forebygger at barn og unge faller utenfor i sosiale sammenhenger.	Øvre Eiker kommune	kommunene
14	<i>Samhandle rundt tilnærmingen til kollektivt ansvar overfor elevkullene</i>	Begrepet "kullansvar" utvikles og spres i samhandling mellom fylkeskommunen og kommunene. Til grunn for tiltakene ligger en mer raushet i fortolkningen av lovverket. Samhandlingen mellom BFK og kommunene skal bidra til å finne løsninger slik at hele årskullene av elever blir fulgt opp gjennom opplæringsløpet.	BFK;	kommunene

15	Foreldrerollen er tema på foreldremøter	"Støttetjenestene" koples på foreldremøtene for å styrke tema foresatte har behov for. Et eksempel er KoRus - Øst sitt foredrag med oppgaver "Utsett" som handler om rusforebygging	kommune; skolene	foresatte
----	---	---	------------------	-----------

Mestring, trivsel og god helse

Alle skal oppleve et godt læringsmiljø som er en viktig faktor for barn og unges helse og læring

Tidlig innsats skal prege hele opplæringsløpet slik at frafallet kan minimaliseres

Ansatte på opplæringsarenaer skal ha økt kompetanse om psykisk helse og mobbing

SMARTE MÅL	Tiltak og virkemiddel	Hovedansvar	Samarbeidsparter	
16	Tidlig intervensjon som prinsipp for tiltak	Tidlig inn som prinsipp for tiltak. Eksempel er program i samarbeid mellom Bufetat, Psykisk helse, rus og vold i nære relasjoner. Opplæring i samtalemetodikk. Kartlegging og verktøy som skal fange opp svangerskaps- og barseldepresjon.	kommunene; BFK	
17	Viktigheten av at det jobbes systematisk i skolene med undervisning i brede helserelaterte spørsmål forsterkes	Lærere har spesifikk kunnskap om tidlig identifisering av risiko for barn og unge (jfr Rapport IS-2696). - Barn og unge får både kunnskaper, holdninger og ferdigheter som bidrar til aktivitet og utvikling (fysisk aktivitet, lek osv) - Temaer som kosthold, livsstil, vold, seksualitet vies større oppmerksomhet.	BFK; FM;	(Boost prosjektet kan bidra med forståelse)
18	Rusforebygging og styrking av psykisk helse hos barn og unge	"Kjærlighet og grenser" er et program som bygger sosial kompetanse, positiv tro på framtida, samarbeid skole- hjem, lokalmiljøet. Foreldrene gjør avtaler seg i mellom. Om utetider, grenser etc slik at man tar felles ansvar. Andre eksempel er undervisningsopplegget #Psyktnormalt, utarbeidet av psykologer på Modum bad.	kommunene	Korussør; Modum Bad
19	Arrangere konferanse om vennskap	Konferanse for ansatte (skolehelsetjeneste og lærere) som jobber med ungdom der tema er vennskap	KoRus - Sør	kommunene
20	Tidlig innsats preger strukturen og de tverrfaglige samarbeidsmodellene i kommunene	Lage gode samarbeidsstrukturer (tidlig innsats) for samarbeid på tvers i kommunene. Kommunene lager sine egne strukturer (modeller) med veiledning fra Korusør. Hele oppvekstfeltet i kommunene dekkes av tiltakene. Eksempel er Drammen kommune sin modell "Læringsløp Drammen" som kjennetegnes av systematisk jobbing tidlig innsats og forebygging av frafall.	kommunene; KS	FM; BFK; USN
21	Etablere strategiplan for livsmestring og godt oppvekstmiljø med eksempel fra Midt-Buskerud	Tiltaksplan etter UngData undersøkelsen i 2017. Jobber videre med utfordringene blant annet med fagdager. Sikre felles forståelse for utfordringene hos alle instansene som jobber med ungdom. Alkohol og psykisk helse er tema. Psykt normalt benyttes i samarbeid med Modum.	Sigdal kommune; skolehelsetjenesten	foreldre, barn og ungdom i kommunen

Delmål *Utdanningssystemet møter innbyggernes forutsetninger, utfordrer deres grenser og utvikler relevant kompetanse for samfunns- og arbeidsliv (Regional plan for kunnskapsamfunnet 2016-2020)*

Ansvar for delområde: Buskerud fylkeskommune

22	<i>Styrke foreldrekompetansen og samspillet mellom foreldre og barn</i>	Foreldreveiledningsprogram som COS (trygghets sirkelen), ICDP, fødselsforberedende kurs, helsestasjonsvirksomhet og andre tiltak		
23	<i>Benytte handlingsrommet rundt regelverk om skolemiljø i OLL § 9A og reglene for miljørettet helsevern i barnehager og skoler for å fremme god helse for barn og unge</i>	Barnehage og skole er den viktigste arenaen for å fremme god helse for barn og unge. Her er både fysisk utforming og tilrettelegging av bygg og mat/kosthold vesentlig. Det er mange krav i lovverket som skal støtte opp under dette (eks reglene for miljørettet helsevern i barnehager og skoler) og som må være oppfylt. Det er likevel et handlingsrom for barnehage- og skoleeiere utover dette, som kan påvirke barn og unges fysiske og psykiske helse som det må være bevissthet rundt. Tiltaket peker på handlingsrommet rundt regelverket om skolemiljø opplæringsloven 9A.		
24	<i>Etablere interkommunale samarbeid for å styrke psykisk helse</i>	Samarbeidet SAPH (Rask psykisk helsehjelp, tilbud for alle over 16 år), LIST, forskningsprosjekt UiB, angstmestringsgrupper i ungdomsskolen. Kompetansedeling og erfaringsutveksling mellom kommunene. Kommunene inviteres med i samarbeidet.	Modum kommune; BFK; Modum Bad; Sigdal; Øvre Eiker; Krødsherad	kommunene i Buskerud
25	<i>Helsetjenesten jobber planmessig i skolen med helserelaterte problemstillinger</i>	(tiltaket utvikles i løpet av perioden)		BFK